

2. Letnik.

Trst, maja

a. f. s. Stevilka.

Rodni kraj.

Ovdje u tuđini tužan bivam,
 Ovdje-gdje ne moje srce prave
 Radosti osući, uvijek snivam
 Kraju rodni ja o tebi,
 Misao se nikad na te
 Meni ovdje ne istrijebi.

Uvijek ovdje srcu fali momu
 Nješto, nikad radovoljno nije,
 Uvijek teži za nečim u tomu
 Kraju tuđem; za čim drugo
 Neg za tobom, rodni kraju,
 Kog se čovjek sjeća dugo.....!

Idje je ona zelena livada?
 Idje je ona pokraj nje šumica,
 Idje kô djetu malakno nekada
 Najpovu se igrajući
 Mladost krasnu, ja provedoh!
 Pitam se ja uridišuci.

Ima li na svijetu što dražega
 Oda prekrasnoga raričaja,
 U kojemu svake stare-svega
 Svak se čovjek sjeća jasno?
 U istinju nema dražeg....
 Neg li otačanstvo krasno!

Kraju rodni moj u tebi samo
 Nadjom najviše veselye svoje,
 Maje srce želi tekak tamo,
 Tamo u krasnomu biti
 Kraju o, da bih te mogò
 Samo lico raspoliti!

Rodoljub. A. Kalar

Beati mortui, qui in Domino moriuntur
(Po ruskem).

Solnce je zahajalo, ali bolje rečeno je ... Sonca kma je legala na zemljo.
Vse je mirno....

Tudi baročnega gorata je videla na sprednjem kraljevskem prijaznem vrtu.
Okoli in okoli je prilično visoko gorovje, obrabeno s kmeti in plovci. Ker ni ma gora
visokih dreves, se je videlo da so hiše iz njega.

Vrtica je bila hiderot hiš in okoli hiš ljudi, ki so mirno živeli med seboj. Povsem
garantirano niso pometali. Se daleč od vasi čez reka Savino, z ravnimi kmeti pelje v elek-
nična praga.

Govorjena, spomladanska kma je rajski vas med gorata. Neko je jasno,
nobenega oblačka ni razpariti na njem. Nikto izvirno svetle miglja na milem,
medtem vrtu, čino čaka je voje spremnice, voje kraljice, belo rdeče lune - met vrtke.
... Vse tako... le tu pa kma je vrteljak kat. pa, pa tudi tu je potihnil kaka j...
kaka j pa vrteljak je prilizoval po stni in gorata kak povelnik; od časa do časa razpohel
kak vor....

Ta tako so kaka j vrteljak

- In poveljak je...

Kmeti v nasilnih oblačkih so pomikali proti cerkvi in izgubljali v mraku.
Vse je isto v cerkvi. Oblika in kmeti, dana gubava čona in molkom v vrti, narček upira-
je in na vojo poveljak vse je kiko danes v cerkvi....

Na vrtu in selski vrti je stala še stara kmetijska cerkev; lepo je bila po-
beljena. Na obok starih je bila ona linca, skori kakra je prikajalo nekola na
kor. Tudi pred starijem sta bila dve okni. Vrtarem kmeti so pa videli ni je vrt-
nori, od kakih je bil eden nič manj nego kiko let star.

Škari se vrteljak je krika, narčga vrteljak!...

Spiklonjeno glavo je stopal po cesti star vrtki in glanjstva premika-
ječ voje noge. Obraz mu je bil ubran o debele gube. Narček je še mnogo kudega
in dobrega vrti in preb. pel...

Taj se narčga je človeku vrteljak... Tu ga premlje po njegovih potih do
groba. Se tu ga neče razpusti....

Kje pa neča? Tu si danes niča, juri pa kje razpusti, kakor izgine
juktanja vasa pri orkodu solnea.

Tedaj pa, kaj je vrteljak je!....

Vse ničev, vrteljak in pikel....

Stato in vrteljak ni nikake v njegovih mladosti, radovoljno je si-
sel. Vrteljak je stopal v vojo in vrteljak pred vrteljak, kjer je je bil mašnik razpustil v

večni zakon. Od tedaj sta žvela srečna....

Dospel do cerkve je pogledal proti uri, koliko je li že ura. Tedaj pa je zapazil v vrstici luč, zagledal nekoliko cerkovnika, ki je ravno čakal, da povabi množubne in pobožne kristjane v cerkev k službi božji.

"Frano, boš porvonil, oglasi se krek glas?"

Ta je pogledal kvišku, gledal milo beleče zrerde na sinjem nebu ki govoril s hroščim glasom..... "Mak, ni še čas!..."

— Cerkovnik ni poznal ure, kakor je imamo sedaj, a vedel je natanko povedati, koliko je ura po dnevi in po noči, ni se varal nikdar. —

Tedva se je spravil Mak, izkušn oglas na kor, starost mu je vrela moči. Veliko število let ga je popolnoma potlačilo. Želel si je smeti, a le-ta ga ni hotela obiskati.

Kali ga je porabila, da ga je izpustila? Ne, ne tudi on pride na vrsto, nihče ji ne ukče.

Et jegore stariše in one, s kakrimi je fantoval, kiila je že davno hladna zemlja; le po njega ni rešilgice tudapolnega in žalostnega življenja.

Kolikim je pri poroki vival v cerkvi, a ni jih več.... Tu so padli pod smetnonosno koso... Koliko mladeniče v je že spremil v kraj pokoja in miru, v kraj veselja, - v kraj škripanja z zobmi..... Koliko je prebedel pri metvaškem odru.... a on še vedno tu. Lemu to?!...

Et čutil je stariček, da pojde kmalu v naročje hladne, črne in trške prsti... Videl je svoje stanovanje.... kjer ni bridkosti, ne skrbi...

In ni se varal.

Kolikokrat je že čital na tem kraje, ki je obzrajen z ridovjem, in kamor vidijo samo ena vrata, napis nad vevexnimi vrata mi: "Beati mortui, qui in Domino moriuntur!..."

Kolikokrat je videl te porlačene črke, a umel jih ni popolnoma...

Taj je gospoda že tolikokrat slisal moliti latinski, "Očenáš", pa ga ni umel.... Pa naj zereš to zarume. Še izobraženi ga nočejo umeti...

Kolikokrat je že radonelo iz ust duhovnika, "Beati mortui, qui in Domino moriuntur."

Lemkaj si je želel, radnje rešenje.....

Na koru je prisedel k orglam in gledal verne vaščane, ki so pobožno molili v nekem kra mu tina božjega. Raklo šepetanje in pluskanje ustnic se je varlegalo po božji hiši, a on ni slisal kga.

Vse je klečalo in molilo gospoda.

Neštevilo lučice so belele pred božjim grobom. Tu je videl klečati sina poleg očeta; oba sta vzdihovala.... Tam je zagledal v stolu klečati svoje, kakro je preživel marsikakro žalostno uico. Pobožno je povzdigovala

noke proti nebu ter slavila žveličarja, Boga nebes in zemlje, prebira je ja-
gode molka. Tudi ona je že stara; na glavi se ji svetijo siv lasje; ves obrat ji je
upbančen. Tudi ona si je služila kruh v domu svojega očara.

Imeje so pripogibali glave ter se tkali na psi.

„Križ, raneš nam!“ ...

Toliko pornanik obratov, vse znano in vse novo! ...

Med prvimi je zapazil odovka, ki se je klinil Bogu, sirote pa je obi-
ral in zakral. Lagal u je vsemogočnemu. Poklical je cerkovnika ...

„Liko je skočil k lini in pogledal proti nebu, — pozno je bilo ...“

Sam ga je bilo, da je raspal po toliko letih pri svojem postu. Kaj
takega se ni še zgodilo našemu Franzetu. Liko je zagrabil vro in
kmalu so izdivali zvonovi svoje mile glasove v črno, riko noč, zdaj moč,
nejš, zdaj lihejš, zdaj harmonično castčš in bobneče. Pa kmalu
so polihnili, pričela je služba božja.

V prejšnik lesik je prišel France na kor, udeležil se molitv maini-
kovih molitv ter občudoval zdaj orglarja zdaj orgle same, ki so do-
nele tako lepo, a letos ga ni bilo. Tudi on se je že postaral, mogel ni
več hoditi po stopnicah, nevarne so bile.

Poslušal je še vedno doneče glasove zvonov, ki so prihajali ved-
no lihejši in milejši ter bučali v volkem zvoniku.

Sedel je torej na klopi poleg svetilnice ter čakal procesije. Štal
se je raspali, ubogi starček! Kaj ne bi se vrnilo potem v taje nje Krista
lepo in slavno! ...

Po cerkvi se je varlega med sladko ubranimi akordi orgel
peje; župnik naprej, za njim pa pevci:

„Alleluja“ ...

Kmalu je radonela, pevci:

„Križ je volal od smrti“ ...

Milo je sviral Mak, olivaje vro kugo, vro žalost, vro bolest in
skrbi v sladke dux-akorde. Tu pa tam so radoneli tudi mišni ter se
izgubljali tiho v peju ... orgle so mu pele radnjo pevci, pele mu
so podoviki od življenja, iz doline solz in skrbi ... Tako nilo ni
se sviral svoje življe nje. Se nikdar ni slišalo občinstvo take godbe.
Duce je tikipalo starčku, porabil je vro bdes ...

Oglašili so se ropet mile ubrani glasovi v zvoniku, procesija
se je pomikala iz cerkve. Močno, vollo in zvonko je donel bas,

oba knoxja pa sta solazila nilo razjonega.

Mak je pristopil k lini, da bi si ogledal procesijo. Štok je
pogledal pokopališče. Tam se je vrdigoval križ pri križu, gomila

prigomili.

Škak ingrova je obišla starika, a tudi veselje....

Želel si je edino tega kraja.....

Križ, križ, čudna stvar!..., spominja nas, da prave domo-
vine človek nima tu na zemlji, ampak iskati jo mora nad seboj;
popotnik je le za malo časa na tem nebu!....

Preveč je že na svetu ljudi, moj Bog; toliko mladik in čilih
ljudi. Videl je ciprese ponosno škleti proti nebu, videl gole vebe; sko-
ri lino pa piklja kladen pomladanski veter, ravnostuje starčku sine,
carmisene lase po čelu, kakor bi ga hotel braniti pred ostim vetrom.
Od časa do časa pa mu ropet privrdiguje kare, je-li je še živ?...

Prekenuje je donela v noč, v gosto kmo, pesem:

„Zveličar naš je vstal iz groba!“....

Gledal je kmek za duhovnom, gledal svojo z molkom in
druge ženice.....

A vse je malo; ljudje so se mu zdele mravljje, vse mrtvo!....

Tedaj pa se je splasil ropet do orgel in kmalu so se
povrnili pobožni kristjani z Kristusom v božji hram. Orgle so rado-
nele, vollo je odmeval glas bosa po cerkvi. Starčku so tekle solze po
obravi in na bele kipe kapale....

Pod korom so stali vaščani ki govorili: „Tako lepo in
sladko ni še vokal naš orglar!“....

Kar na enkrat pa so radonele orgle na vso moč in potem po-
lihnilo. Višji glasovi so doneli v diva kordih ki poslušali voko bobneče-
ga brata bosa ki polagoma ponehali. Tudi bas se je ukrotil ki je še le malo
šimel.

Orglar Kate se je zgrudil mrtev na tla. Upalega in bledega obrava,
ledenik oči je ležal starček poleg svojega instrumenta, kakrega je tako ljubil.

Drugi dan je govorilo ljudstvo daleč na okoli; „Krist je
vstal, naš orglar pa je raspal!“....

Prečen kdor sladko v gospodu raspi!....

Do dva dni pozneje so ga prinesli na kraj, kjer je že toliko-
krat bral napis:

„Beati mortui, qui in Domino moriuntur.“

Je enkrat so rvonovi rvonili starčku ki ga spremili k radnjem
počitku. Tožno je udarjalo železo ob rvon. Manjša rvonova sta si
šepetala: „Prideš še“.... Veliki pa jima je odgovarjal: „Nikdar več.“

Vse je žalovalo po izgubljenem orglarju: Dober mož je bil.

Debele solne so tekle tudi Francetu po obrazu, molil je neprenehoma raduša svoje-
ga prijatelja.

Takega pogreba ni občinstvo videlo nekaj časa. Visto prišli, da mu starejši
radnijsi čast. Lahkdaž je vsak nekdo, ko so jo spuščali v jamico. Zvečer pa ni
bilo ne lune, ne zvezd na nebu. Vse je bilo temno, vse je žalovalo po ogledanju.....

Vdova Reča pa je odlejle molila krakačajala nagrob svojega moša vsi cel
ke kr prilivala z njimi travi na gomili. Od dne do dne je postajala starejša;
nič ji ni ugovajalo več na tem svetu; tolažbe si je iskala le v molitvi....

Kaj pa stika danes vse glave, kaj se prečejo stare klenice?

Se-li bliža odni dan?!

Vse leti na cesto, vse na pokopališče.....

Plej!.... tu so ravno našli stare ženo mlavo ležati na gomili svojega
ljubega moša. Živela je še nekoliko mesecev po moževi smrti, — ali udarec,
ki jo je zadrl na veliko noč, umiril jo je popolnoma. Od dne do dne je
vedno več hirala; jedla je le malo. Želela si je svojim možem. In danes je mir-
no raspala o Gospodu na razlozem kraju...

Truplo so prenesli v kapelico na pokopališču ter kurgreblji so jo poleg njenega
moša. Zdručena sta bila tudi po smrti....

Zvonovi so živo zvonili, ptice pa so davile stvarnika nebes in zemlje
s svojimi permimi. Vrba žalostno pripogiba svoje veje nad gomilo. Neke, kr
vadihuje po nji kakor tudi po starčku Maketu. Zčarik je pridela kaka ptica na
vebo, zapela milo permico dvojici, ki je mirno počivala v krilu hladne zemlje,
kr dalje odlekla. In ropet je bilo mirno in tiho na kraju večnega miru, kjer ni brid-
kosti, ne volkã.

Tako sta vsiela dva pravična in pobožna kot svojega življenja.....

Sta tem mestu ni vedaj več vasi; kajti tamje so jo razpodili za časa čene.
Le karvaline vidiš na tem kraju, kjer je stala prej prijatna vas, kjer je ljudstvo
živelo zadovoljno svoje dni, ločeno od pometnega carkošja.

Tam pa tam boš še slišal govoriti takega starca o stari D..... In čega
vprašati kr mu dai za eno pipo tobaka, rad li pore vo dogodbo od kraja do
konca o stari D.....

Sedaj se dviguje kakih dvajset minut daleč od teh karvalin nova
vas D..... Ljudstvo si je namreč tukaj seridalo novo vas. A tu ne najdeš več
tiste zadovoljnosti in pobožnosti kakere stari vsici D..... mlado in staro, vse koč
biti gospod. Vse koč jesti in piti dobro, delati pa nobeden.....

Nikomilski.

Popotne pesmi.

Ist....

I.
+

Prekrasno ti je dala lego res narava!
Na Adrijo mirno' zeleno ti oko
Ošabno, smagonsno vpiraj' te, se bahaj,
Da je od nekda'j morje tvoje to.

Palaca' pri palači krasi tebe mesto,
Tee šetališča so prepolna vsa
Na večer, ko se zgoče sdrce potopilo
V pesoljno globočino je morja. —

Nikdar ne bahaj se preveč, ošabno mesto!
Na trojih tleh slovenski bival' rod
Je naš, a naši so pradedje - grozno, - grozno -
Postali sužnji tega, ki je tod!....

Tako začeli govoriti ptuj' so jeziki
Tee materinskega zavrgli v prah!
Kató pa danes beda v nižjih slojih vlada,
Brezboštvo, greh, aristokratov strah!.....

II.
+

Ljubljana....

Usoda me kruta iz tvojih je rok
Pognala po svetu je širnem. —
Kdo ve, če še kojega tvojih otrok
Bom gledal kdaj še presrečen?..

Dasi me nesreča zadela je tod,
Klatce nikdar ne pozabim,
Pa ljubil jaz vendar ondotni bom rod
Prenašal gorjé' cadovoljno. —

III.
+

Ljubljana....

Pordravljena bodi Ljubljana,
Ti bela prestolnica naša!
Kako bi živel rad pri tebi
Brezskrben kot sultanov paša.

A ni mi podeljena sreča
Uživati tvojo krasoto, —
Naprej in naprej mene tira,
Da v bogam usode togoto....

Tehomil.

Rivol. Mole

Pomlad.

Slike.

I.

Ob gorodnem robu sedi starikast mož z debelo gorjaco v roki, na glavi ima širokokrajni klobuk, obleka njegova se lesketa samih ledenih biserov. Turobno gleda pred se in po pobeljeni naravi, katero boče moral zapustiti za dolgih devet mesecev. Iz tega motenja ga prebudi glasno kričanje, ozre se, ali v tem tipu ga začne skeleti na glavi. — Kone so priletele na klobuk in ga začele kluvati. — On se začudi temu, ali kmalu se razjasni nebo in sneg se raztapa. Ja, stavec gleda, kako se probuja vsa narava in se rešuje skor, katere ji je postavil on, od jeze in žalosti se razjocje, solze ga oblijejo in te solze mu vedno več izjedajo telo, katero slednjič razpade in povzroči hudournike, ki poplavijo planine in stenočlanijo v globočino.

Solnce se ne zmeni za to, njega ne gane ta prizor, ampak svoji mi xarki zbujajo vedno več biti k novemu življenju.

Nekrat se zasliši v doljavi milo zvonjenje, katero prihaja vedno bliže. Slednjič se prikažejo v zroku lastotke, tem sledijo druge ptice, lepo uvrščene. Mamljiv duh udari v nos, prve cvetlice se razbliščajo, katere tresijo svoje perje po poti, zvončki, ki zvonijo novi kraljici v porokov, in nazadnje se prikaže ona, v snežnobeli obleki, poniti s cvetjem, in v krogu deklit, oznanujočih probujenje, veselje in novo življenje

II.

Na leseni klopici pred hišo je sedel sivolas starček. Starost ga je upognila in skrb mu je vrtala maršikatero brazdo na njegova resna lica. Ravnokar je prišel ob palici iz hiše, kjer je težal celo zimo bolan na postelji. Dostikrat, ko je bil sam, je mislil, je li dočaka prihodnjo pomlad. Ta želja se mu je izpolnila in sedaj je sedel tukaj in gledal svoje vrčke, kako so se igrali in prepevali.

Kon je pritekkel najmlajši izmed njih k njemu, in hotel da ga vrame stic — tako ga je nagival — na kolena, da se bode gugal. Ko se je naveličeval tega, začel je oparovati starčev obraz, pregledoval njegove zobe, gladil njegove lase in pravil: „Stic, zakaj nimam tudi jaz sivih las kot ti?“

Stavec se je posmejal njegovi naivnosti in mu odgovoril: „Ljubček moj, ako boš priden in boš ubogal svoje starše, dočakaš

tudi ti lahko moja leta in potem boš imel i ti live lase."

Kak se je razlegel iz otročjih grl in svabil malega dečka s striččevega kolena, in brzo je stekel k svojim bratcem. Starec pa si je obrisal solzo, katere se mu je zarvetila v oči in rekel sam s seboj: "Tudi jaz sem se veselil pomladi svojega življenja, užival sem v otročjih letih nehalno srečo in nič me ni motilo v mojem veselju. Ali prišla so leta in s njimi spoznanje, doživel sem mnogo slabega in le malo dobrega, a vendar živim še."

Po teh besedah je vstal sklopi, vzel palico v roko in z nekim tajnim nametom se je vrnil v hišo.

II.

"Ali dospemo kmalu na D... ko postajo?" je vprašal mladenič, vozeč se po železnici, svojega soseda, priletnega gospoda.

Ta je odkimal z glavo, pogledal na svojo uro in odgovoril: "Še deset minut, pa obstoji vlak na dotični postaji. Ali ne zamerite, je li uganem, ako rečem, da ste vi v višjih šolah?"

"Dobro ste jo pogodili," je dejal mladenič navto in nadaljeval: "Ravno kar se vračam z Dunaja na velikonočne počitnice k svojim starišem. Veste, da človeka, ki ne vidi tako dolgo dragih svojcev in svojega rojstnega kraja, se polasti neko domotožje, posebno ako je še le prišel na tuje. Neka nevidna moč ga žene nazaj v domovino, ali poklic ne dovoli človeku vrniti, dokler se mu ne nudi ugodna prilika."

Tedaj je začela vidno pojemati hitrost vlaka in v bližini je stala postaja. Se parkratno razkripanje koles in kratki žvižg stroja, in vlak se je ustavil.

"Želó mi je žal, dragi gospod, da se moram ločiti od vas; hvala vam za Vašo družbo."

Po teh besedah se je poslovil od gospoda, zapustil voz in prišel iz postaje jenašel kmalu hlapca z doma, kateri ga je čakal s kočijo.

"Oj Andrej, ali si ti?" tako je prijarno nagovoril hlapca, ko sta si krepto stisnila roke in po kratkem odmoru je že drčala kočija po prašni cesti v rojstno vas.

Po poti sta si marikaj pripovedala, hlapec seveda, kako je doma, mladenič pa mu je pravil o svojem učenju in o tujih mestih. Vidno več, ko so se bližali vasi, vedno živahnjeji je postajal mladi gospod, in ko so zavili slednjič v vas, vzkliknil je s pesnikom: "Ljubo doma, kdor ga ima!"

Ne more se povedati, kako veselje je vladalo v hiši ob vrnitvi dolgo pričakovane sina. Omenim le toliko, da je obljubil Ivan tako mu je bližnost ostati dva tedna pri svojih starših.

Lepa noč je sledila čistemu dnevnu. Jolni mesec je sijal in razlival svoje

okrnobleste žarke po mimni naravi in po beli vasici. Ljudje so se že vrnili o polja in ži-
vina je tudi že prišla spaz. Kaj Ivan je sedel na klopi pri starodavni lipi, katere je
razprostirala svoje veje nad hišo, kot da jo hoče varovati. Lahka megla se je vzdi-
gala iz prijazne doline, zdaj pa zdaj je potegnil bezak veter in zgibal se je na
drevesih; nobenega glasu, vse tiho, le sova je časih zaukala v starem grani...

Simone je sedel naš gromec na svojem mestu in gledal krasoto speci narave;
njegov obraz je kazal zadovoljstvo, zdaj pa zdaj se je lahko nasmehnil in ravno isti
mir, kateri je počival na prirodi, je nasprotnjeval tudi njegovo dušo. Mislil so mu
uhajale nazaj v one dni, ko začneja človek razmišljavati s rečeh, katere se godijo
okoli njega. Se spominja, kako Kragen ga je doletela takrat, ko je s sosedom Antonom
pohajkoval nekega dne okoli, med tem ko bi moral sedeti v šoli.

Kako se je že dogodilo to? Nekega lepega pomladanskega jutra, ko je kora-
kal s knjigami v šolo, ga je srečal blizu šolskega podolja sosedom Anton ter ga nego-
voil: "Glej, kako je lep dan, da u ne moreš zleči lepšega. Kaj boš gel šolske klopi in podu-
šak starega učitelja, kateri ti priimoli v zahvalo za tvojo razgljivost si kako računice.
Rajši bi šel z menoj zajce lovit in čretnje zobat, saj en dan ni večnost!"

Ivan ga je ubogal in kmalu sta bila oba na pašnikih, ki se razprostirajo na
malom gričevinkjer je mislil Anton zajce lovit; a slabo se mu je sponeslo. Kje nasokrat
jerdirjala mimo njega dolgonosni kmet in Anton se je tako prestrašil, da je spustil knji-
ge na tla in se sam opotekal po travni. Sklivil je zajca nenadoma naprasti, ali ta je
bil premetnejši nego on in je hitro spoznal nevarnost.

"Kam te bode, da te ustrabi taka mala stvarca," ga je ponavil Ivan in se mu
smejal na ves glas. "Kragen bošja te je zadela, drugikrat ne ideš zalego-ot uboge živa-
lice."

Anton pa mu je odgovoril: "Ker že nisem ujel zajca, pa idimo čretnje zobat,"
in kmalu sta stala pred drevesom. Anton se je spravil na drevo, Ivan pa je stal spodaj
in pobiral sad, ki mu ga je lučal tovarniš v drevesa.

Ali tudi tukaj jima je bila sreča opoteča, ker kmet s palico je je zagnal v breg
in je k temu navalil celo kopico psovk na nju.

Se se spominja, kako ga je drugo jutro oštela mati in ne brez uspeha.
Od tistega časa se mu ni ljubilo po tujem blagu, če hvalježen je bil materi za njen
nauk.

Iz teh misli ga je vdranil klic sove v starem gradu, stresel je in ker
je začel pihljati hladni veter, vstal je s klopi in se vrnil v hišo.

Kmalu je utrnila luč in vse je počivalo od dolgega napora. Ali po no-
či se je presblaciilo in se je vlila ploha med bliskom in gromom. Drugo jutro pa je
zopet sijalo prijazno solnce.

Tako malikuje pomlad mladosti in tudi v mladik letih se pojavijo
viharji, kateri postanejo za človeka lahko pogubovorni...

Skizetniški.

Projice.

Radosti ni nikad veće
 Za čovjeka u mladosti,
 Ni u posljednoj starosti,
 Neg' kad svane mu projice.

Čekali smo ovo dugo
 Ivakim danom tim željniji,
 Da nam brzo to dospije,
 I življenji dade drugo.

Opet se je vratilo...!
 Čovjek neće, da pominade
 U to doba svoji jade,
 Misli, kô da ih ni bilo.

Sunce drago ugodnije
 Sije eto sada svima
 Žudima i stvorovima...
 Pustu, mrxlu zemlju guje.

Trieq sad dugo više neće -
 Dok nam ovo sunce sije,
 Dok ne bura opet brije -
 Pokrit na livadi cvieće.

Ivakovstnim ručicama
 Žumajma šićera
 Posud drveća zelena...
 Kudjaju svoj miris nama.

Sije kô po zimi pusto
 Zada na visokoj gori...
 Dje ma se pastira ori
 Dovećera, od kad isto.

Kamo li radosti veće
 Nego u to ratno doba,
 Koje svatko do svoj groba
 Nikad zaboravit neće!..

Zorin. Ruvela

Islet na - voznu.

(Cetina). Spisao - A - E.

Bilo pod večer krasnog svibanjskog dana, kad se stao već prostirati prvi mračak. Larno u daljini vidje, lo se još zarijeno sunce, okruženo rumnenimi oblacima.

Truda sve mirno! U gajevih čuje se samo pjevanje milih ptičica, u kućama kao da bi bilo sve zaklano, sve pomelo! Larno u nekoj nješto podalekoj kući moglo

se vidjeti svjetlo kroz okno.

U prostornoj sobi sjedi pet muškaraca i jedna žena kod prostog stola. Ovdje mora se slaviti veliko kakovo veselje, jer svakim časom čuju se svičani govori i burne napitnice.

Jet! Veselje veliko se slavi kod Ivana Petra, gos. podara ove kući. Poriva se po svom običaju svake godine je. dan put svoje najiskrenije prijatelje i kolege iz gradske kancelarije, da u njihovom društvu provede veselu večer uz kupicu slatkog i ružnog vina.

Već udara dvanaest, ali Ivanovi gosti zide još uvijek kod stola uz pune čaše. Jedan pjeva, drugi opet nešto pripovijeda, treći naxdravja, tako da se svaki nečim rabaolja. Opet kućnu gospoda gosti i domaćica u xdravji kući gospodara. Sve burnije biva! Pa sada moralo se nešto irvanednoga dogoditi. Iza kratka moglo se razabrati, da su gosti i Ivan naumili kao na jutrašnji dan puer, diti jedan izlet, i to u grad Beldevac. Bilo se već danas, ili boji seći u jutro drugog dana u irne izleta.

Tad na jednom ispadi Ivan iz sobe, te u njeka. mo sakrije, tako da ga nitko naši nije mogao. Bilo ovo nai. me Ivanov običaj, kad mu je bilo već „dosta“, sakriti se u svoju malenu sobicu. Al ovaj put neima ga ni ovdje.

Ivan otisao radije u vet, da ovdje razbije san, te da može onda opet u svoje društvo. Al kamo će! Na sreću nalazio se u vrtu pun vor siena, koji je bilo raz. prodano na njihovog gospodina u Beldevcu. Tihom mukom pope se Ivan na vor u noćnoj haljini i gol. glav, te zapade odmah u dubok san.

Lahku noć i sladak počinak, dragi Ivane!..

Žora stane već pucati, kad se razišli Ivanovi gosti, al u veliko čudeći se, kamo da je Ivan izlenući mogo. Uzalud se traženje, Ivana nema, te nema! Budući dakle da se izletom ništa nije biti moglo, stido se svaki svojoj kući. Žena Ivanova, znajući, da je naša, o kakvo rahlonište, stide umirena na počinak.

Jutradan, moglo biti okolo osam sata, kada se na velikoj cesti, koja vodi u Beldevac, micao pun vor

sina. Sluga ljutio se svakim časom na konje, koji se radi velike težine, vena svaki čas ustavljali. Razljutio se napokorn, da je udario konje tako jako, da svi u vis poskočiše i skoro da ne pre, vrnu voz sa sienom.

U taj tren digno se čovjek iz voza, bez klobuka i u noćnoj haljini. Sluga ustre se sav, kad zapari na vozu svoj gos. podara Ivana.

Bilo već u blizini grada Beldevea. Ivan umoli slugu, nek mu pomogne sa voza. Zatim ne rekavši ništa, oleti u bližnje selo jednomu prijatelju, te si kod njega izposudi odjeću. Zatim odtrča munjom u gradsku kancelariju, gdje već milionaci svog predstojnika, ali na njegovu veliku sreću zasedio se i ovaj prošle noći kod čaše šampanjca, te raskasnio tako u kancelariju.

Osam dana za ovim krasnim izletom priprema davaše Ivan svojim prijateljima krasne stvari o svom noćnom izletu na vozu, ali ih osim toga opominjaše, da se nesmiju zagledati previše u dno čaše vina, jer bi se njima dogoditi moglo, kao što njemu naimre - učiniti izlet na vozu siena....!

Tibi, dragi mi ljubitelj!

Da, spominjal se te bodem,
Dokler srce v prsih bilo,
Vrca nosim, v srcu nosim
Slika tvoja, sliko milo.

Slika, ki si sam jo slikal
Vrca mojega globine,
Te spomina, iz spomina
Neni nikdar ne izgine.

Ah, popraševali nočem,
Kam da šel si, duša mila,
Tem gotovo, vem gotovo -
Živat večnega plačila.

Živat večnega veselja,
Živat večnega življenja,
Tem, da šel si, vem da šel si,
Rešen tug si in bopljenja.

Naj, o naj zdaj lice tvoje
Solne presvitlih vit obseva!
Naj, o naj veselje večno
Srce tvoje zdaj ogreva!

Strivan.

Pisma iz Novega mesta.

I.

Čelečenjeni gospod urednik! Vesel se odzivam vašemu povabilu, da pišem v časlist „Pisma iz Novega mesta.“ Z Duge strani pa me boli, da ne bodem morda zadovoljil vaše cenjene bravce pisarjem nič novega. Sedaj sem se torej namenil – dasi bi rad bolj obširno in natančno pisal o tem, a nedostaja mi pravih virov – vsaj uglavnih potekah opisati moča, ki živi med nami, dasi že osivel, sključen, a vendar še čil, moča, ki si je pridobil veliko ime na zgodovinskem in narodno-slovnem polju, avtorja „Zgodovine slovenskega naroda“ – Janeza Tridina.

Janez Tridina se je narodil 1830 l. v Mengšu na Gorenjskem, bil gimnazijski profesor v Tarašdinu in na Reki in stamuje sedaj v pokoju v Novem mestu. Kot gimnazijski profesor se je potegoval zelo za materinski učbeni jezik na gimnazijah ter spisal v ta namen korenit sestavek: „Glasi o cesarskem ukazu, ki določuje učbeni jezik v različnih deželah našega cesarstva.“ (Novice 1859.) Bavil se je tudi s prevodi grških in latinskih klasikov ter dosegel v tem veliko dovedenost več nego Koseski, vsaj po mnenju nekaterih slovtuenikov. Le škoda, da ni gojil še več tega velevažnega dela.

Njegova „Zgodovina slovenskega naroda“, katero je izdala „Slovenska Matica“ 1866. l., je dovršeno korenito strokovnjško delo, katero je imenoval neki priznani češki pisatelj najboljšo slovensko knjigo. Randalil je knjigo na več oddelkov ter močiteško pokazal varmerje Slovencev proti drugim narodom. Krajše, a korenito razprave so „Pramba Sigeta“, „Črtice iz zgodov. občine Slovencev“ i. t. d.

Spisi, kakor n. pr. „Kranjci na Kvaškem“ so pisani ni popolnoma objektivno, kajti on nam riše ravno tako slabe kakor Dobre strani Slovencev, katere je xanesla usoda na Kvaškem. V „Kvaških spominih“ nam je poročal o narodnem gibanju sosednih bratov. Sploh je Tridina najbolj izvesten v risanju naših rodov.

Kakor sem že omenil, si je zadobil Tridina velikih zaslug na narodoslovnem polju. Kot marljiv nabiralec narodnega blaga nabral nam je „Narodne prirovedke iz bistrške doline“, katere je objavljajal v „Sloveniji“ 1849 l. ter nadaljeval jih 1850 l. V „Ljubljanskem časniku“ je spisal prirovedko „Od mlajšega izmed treh

bratov." S. Kavenom Begom "je hotel osnovati velik slovenski epos, kakor je sploh rad v pesniški obliki pisal naire zgodovinske znamenite dogodke, katerih del eno je, "Obleganje Ogledja."

"Bajke in povesti o Gorjancih" v ošči letnikih "Ljubljanskega Žvona" pisane so v stakem lepem narodnem jeziku, da se naravnost zde značaji bodisi "Rožica" ali "Samaj" pravi Gorjani z dušo in telesom, naivni ljudje.

Kar se nam je zdelo najbolj znamenitega in kar smo mogli zvedeti, povedali smo o marljivem Trdinu; žalibog, da je to tako nedostatno, a prišlo je iz dobrega srca.

Še enkrat poudarjam prevelike zasluge Trdinove za nabiranje narodnega blaga in umestno sem izpodbujati bravce Vašega "Flora" k marljivemu nabiranjju narodnega blaga.

Ča sedaj pa odkavstojte!

Vaš Cvetašič. Rnd, mole

Dubrovník.

Vidiš, stranče, dalmatinsku zemljo tamno?

Vidiš ono, o klisurc, bijuče more?

Evo! Gledaj onaj slavni grad onamo,
Gdje sloboda zlatna rvaše, moj nebore,
Jednom i na diku narodu našem,
Slavni muševi se rodiše u njemu.

Kroz stoljica, slavni grade, ciao mnoga
Slavenom na ures jes i na diku,
Junački odbio Mletčica krutoga
Si Ti, i slobode svijetu na vidiku,
Častava je vjek na zidinama hvojim
Neokaljano se vila gebom svojim.

Ti gostoljubivo jevi podokrilje
 Tvoje uječ rado primis, svakoga,
 V tvojemu krilu moglo nij? narilje
 Nikomu naškodit čuimarinina zloga;
 Mnogi, mnogi, razlita ns našav, sebi
 Sijdje, se utakó pod okrilje k tebi.

Sada ležiš sodje, ti starinski grade,
 Lanemaren, i nijedno oko si ne
 Ka te nit obare - gdje ^{li} su posade
 Njekadanje tuje? Ah! nit nema gjene
 Jedne od velike slave one više,
 Koja se po voj Evropi tad širše!..

Kalac

Delović

Bozja karava.
 (Rimčina dogodba). Spival. Liko.

Bilo je o minulih praitnicah.

Kakor capusti većina dyakso mesto in odide med
 kmete na dečlo ako ima leki kakov modnik ali znanec,
 da si more tam razvedriti celo popolnoma in odpočiti aud,
 no glavo v veicem, zdraveem, neokučnem zraku, tako sem
 dal dovo tudi jaz mestnemu ropotanju in budranju težkih
 voz in odmorakal + vasl. - - na na kraj, da se naučijem svei
 ga vraka v polni meri in razvedrim obpnelo pre v veseli
 naravi med protim ljudstvom.

Nekoga dne sem sedel pod kosiato starodaono
 lipo, ki je raztegala je celo doletje svoje mogočne veje. Na
 tamna senca ohladila je maruhakoga polujočega človeka,
 ki je onemogel je vsled nea noone večine, se navdala
 ga z novo močjo, brane ga, pred žgočim odličnim žarkom

Sečel sem čital neki politični list in se zamislil globoko pri nekem „slovenskem opreisanju“. Kar me poudarila stara kumljova babica, ki je prikraumljala ob palici k kamniti klopi, na kateri sem sedel, in sofihala težko.

„Gospod,“ nagovorila me je staločim glasom, „dovelite mi, da se smem odpočiti tukaj. Stara sem in vlačim se le trudje, lno in le po naši vasi.“ In starčka je sela in zetihnila globoko....

Čložil sem časopis, in vprašal starčko, ko sem videl, da se je že odpočila nekoliko: „No marnica, kaj su veste novega,“ kajti take vedo največ v vsi vasi: Tede vse, kar se je pripetilo v vasi vse, kar se godi in pripovedujejo jako xade.

Senica mi je odgovorila: „Moj Bog, moj Bog, kako si ti pravico!“ in govorila je dalje....

„Veste, gospod, baš danes je leto, kar je prerinula Neža Kovačeva, saj ste jo poznali?“... pristavila je pogledaviči me vprašajočega ob-voja.

Ne čakaje mojega odgovora je nadaljevala: „Oj nesrečna Neža, kako je trpela radnja leta, kar pa ni zaslužila, uboga revica. Bila je dobra, pobožna, dasi je bila bogata in kako pa da je pomagala ubogim in meni. Nikdar nisem zapustila njine hiše, da bi mi ne ponudila košček bellega kruha in korarec dobrega vina. Uboga Neža!....

Kako hitro je propadla vsa Kovačeva imovina. Niti pod svojo streho ni umela revica in njeni trije sinovi so morali vstaviti rojstno hišo, lastnino svojega očeta, Kovača, kmalu po njegovi smrti.

„Pa kako, da je njih imetje razpadlo tako hitro, da je slo, kakor sem stičal, vse na dražbo?“ pretegal sem govor svoje pripovedovavke.

„Potepite gospod in zvedeli boste takoj, kakaj je bila vsa dušina tako nesrečna,“ rekla je brzo starčka potegnivši z suho roko po nagubanim obrazu....

„Moj Bog, moj Bog,“ zolihnila je spet in prijemši odloženo palico pobeskala z njo su kupiki peska pred svojimi nogami ter nadaljevala.

Bilo je pred petimi leti. Nika nedelji večer je prišel stari Kovač pijan domov — a on ni bil pijanec in je pil le malo in kar je pil, je pil zmerno —, le tišči dan ga je omamilo vino, ker se ga je navlekkel čez mero v veseli družbi.

Kadar je pa pijava ukagovala njemu, tečaj je bil grozen. Vedno je marmal s seboj, preklinjal in rentočil, da je kar grova spelevala človeka.

In ko je onega večera prirentočil domov, začel se je jeziti nad ubogo ženo, preklinjati in biti po nizi. Rečica Steža skušala ga je vtolažiti in mu govorila, naj vrame križ na omari, katerega je držal vedno v rokah, ko je opravljal svojo navadno jutranjo in večerno molitev, naj moli in leže v postelj - a on je pograbil preklinjaje sveto razpelo in je tresčil ob tla in pogodrnjal: „Kaj mi hoče Kristus!“ Žena je pričela plakati in opominjala ga, naj pomisli vendar, kaj je storil slutí, da kazen božja ne izgostane.

Od tega dne ni bilo v Kováčevini več miru. Mož je pretepal ženo in besnel nad sinovi, dasi so bili marljiví otroci. Kováč sam popustil je delo, pijančeval in valjal se cele noči po gostilnah. Dolgovi so rastle in rastle. Obupan in v sled pijanosti se je obešil nekega večera, par dobrih mesecev po onem groznem dogodku, stari Kováč v Stnadovi dolini, onstran vasi. Še dolgo potem je zagrmel boben na dvorišču nekdanj tako premožne Kováčevine in vse je šlo na dražbo s celo slednji kótiček v hiši.

Milo je plakala in zdihovala poteta Steža, če bolj nego ob smrti svojega moža, premišljuje bodočnost svojo in svojih obeh sinov. --- --- Vse se je poprodalo. Morala je iz hiše!...

Živila se je od tega dne naprej le s milostino usmiljenih sosesčanov. A leto potem, na dan svete Uršule, je raspala v Boga.

Pri slednjih besedah utihnila se je sabva iz že mahljk očk in poodila se po zvitem licu moje pripovedovavke.

„In njeni sinovi,“ vprašal sem stariko, koji ista utihnila nekoliko, brisaji si solze raz oči, „kaj se je zgodilo z njimi?“

„Da, gospod, da, tako je, Bog je strog v svoji sveti jani, priča vila je ženica,“ Bog ni kanoval samo kuddelca, ampak vso družino. Steža je, kakor ste že vedeli, trpela nedostatnosti in lakote, in oslepela osled vednega joku in umrla v listju sosedovega hleva. Njene sinove pa je redila vsa občina mnogo let, dokler niso končali svoje pomilovalno in tuže polno življenje. Starejši sin, mladi, Kováč po imenu, je oslepel na obe oči, si in najmlajši Jone ga je vodil. Jone sam je bil gebast in opravljaj manjša dela pri nekem premožnem kmetu, ko se je rešil slepi brat poženskega tpejenja. Kak novič, ki ga je dobil Jone od katice usmiljene uke, obrnil je v žganju

Tako se je nabil tudi te žgoče pijače nekoga mrzlega jesenskega večera. Na poti k gospodarjeni hiši, je obležal v jarku. Lež se je vtil plokoma in ga zalil --- utonil je ...

Srednjemu je vrel Bog tudi vid in mu uničil življenje z ognjem. Keki klev se je uležal in zgorel do tal. V tej nesrečni noči se ležal srednji sin, "Kas" v senu in zgorel z klevom vred... Ženica je prenehala in zajecala srednjic: „Moj Bog, moj Bog!“

Oba sta potem molčala in žela nemo pred se. Jaz sem se zamislil v shišano dogovbo - ona pa je prijela svojo oboženo palico in oštavala proti cerkvi, poslovičji se od mene.

Pobral sem časopis - a čitati nisem mogel temveč premišljeval sem usodo Kovačeva in strašno kazen Božjo ...

Ti tarra - jaz tukaj.

Ob Keki zloni se setaš, tovariš,
Poslušaj šumenje tirobno,
Ki kherka je Lavina dela,
Valove sedite valé.

Šumenje je njeno povsem razumljivo,
V slovenskem jeziku ti ona
Buci in prepeva vesela
Valove sedite valé.

Jaz tukaj pa tarra ob Adriji sinji,
Ob meji slovensko - italiki,
Poslušaj šumenje tirobno
Ob stran pluskajdičk valov.

Signano je pluskanje njihovo meri,
V italiskem jeziku bučjo.
Da Keka bi tukaj šumela
Valove sedite valé! ...

Balant Tinovič.

Dragotin Kette.

Spisaje D. M.

I.

Bilo je v gaidku šolskega leta, ko mi je povedal prijatelj, da stanije - orizoma, da je vojak - v Trstu Dragotin Kette, ki se je prvič meseca avgusta m. l. podpisal s polnim imenom pod svojim ciklus - om sonetov „Adrija“, skrivajoč se do tedaj vedno pod pseudonimi „Zvonoslav Žor“, „Mihael Mihajlov“ v „Zvonu“ in v „Novi Kadi“, katero je žal zaspala.

Pesnik, kateri je že od 1896. leta igrovno zalagal „Črna“ se svojimi izbornimi porajami ter vzbujal veliko pozornost že tedaj, zanimal me je zelo. Znanost se s njim bila mi je iskrena želja. In res, prijatelj, kateri je bil dobro znan s njim, izpolnil mi je željo ter me predstavitel Ketteja

libka postava, odeta v preprosto, ponosno vojaško sukno. Gubek obraz, močne plave brle, modre v daljavo sanjivo zveče oči - to je bil Kette po svoji zunanosti. Iz njegoviga vedenja in govora nje sem spoznal, da je značajan, nepogljiv, duhovit človek - in kva mi je posebno imponiralo - bil je vešč in nabavni mladostnik, popolnoma v kontrastu s svojimi pesnami.

Imel sem čast obicvati večkrat s njim ter ga dovolj upam spoznal.

Zelo me je pretresto, zvedevši, da leži v vojaški bolnišnici nevarno bolan. Poslavljaje se 11. februarja od Trsta šel sem ga obiskat, našel ga upadlega, vsega drugičnega, kakor sem ga videl pred enim mesecem, ter ga videl - zadnji krat. Kajti 26. aprila so javljali častniki, da je izginila iz obzolja našega slostva sveta zvezda ter utonila v globini nekonečnega morja, da je Kette mirno zaspal v Gospodu. -

Dragotin Kette je bil sin učitelja na Kemu, narodivši se 19. januarja 1876. leta. Zgodaj je izgubil že roditelja, vzgojo njegovo in nadaljno skrb je prevzel njegov stric, posvetnik v Trnovem. Obiskoval je gimnazij v Lubljani, moral ga pade nekaterih pesnic zapustiti, šel na učiteljske ter po jedrsem letu prišel v Novo mesto, kjer je zvršil sedmi in osmi razred ter zrelotni izpit v lanskem šolskem letu. Ker je bil že v sedmi šoli potrjen v vojake, moral je po dovršeni osmi šoli vstopiti v vojake kot navaden „rekrut“, opravljal tam

poniževalna dela, kar je na njegovo žiblo naravno vplivalo zelo smagovalno, ter si tukaj nalezal neozdravljivo bolezen - sušico. Spoznavši predstojniki, da je prešibak za nadaljnje službovanje, odpustili so ga iz službe. Rad bi bil šel na vrnilišče ter se učil zgoštvine in naravoslovja, a stric, kateri je hotel, da gre v semenišče, odporoval mu je podpora, in on je šel v Ljubljano, hotel - kakor mi je poročal prijatelj - stopiti v pisarnico nekega svetnika ter študirati privatno jut, ali tega ni in ne več vstal.

Žgodaj je že začel pesniti. Kakor mi je znano, pisal je v „Vitec“, v „Angeljčka“, v „Slovenca“ (pošlistek.), a največ, najbolj dovršeno pa v „Zvon“ in „Novo Mlado“. Kakor omenjeno že, stopil je v „Zvon“ kot dovršen pesnik 1896. leta pod navedenimi pseudonimi na dan.

Bil je tudi v jezikih izobražen. Poleg drugih jezikov je znal: hrvaščino, ruščino, francoščino, italijanščino; Ali je znal te jezike temeljito ali ne, ne vem, kar pa za njegovo znamenitost na pesniškem polju - po mojem mnenju - ni tolike važnosti.

Kaj je bil pa nam na slovesnem polju, skušali bomo demo pokazati prihodnjic a razmotirvanjem njegovih pesnj.

(Gleda se).

Danica.

Danica, ti meni jasno sijes!
Budi, budi danas vodja moj
Jutrnjega Dugog puta moga,
Jer me vjeda malih silan broj
Lako prevariti može...

Eto, tebi se ja sav izučim:
Vodi me u daljini tudji kraj;
Kazi mi put ravan varda svuda!
Ja neznadem, jeli pravi taj...
Budi mi, ah budi vodja!

Pariti ću uvijek nate, mila,
Kud me kreneš, kud me veneš ti...
Pripravan ću biti, da te sledim,
Jerbo puta jutrnjega ni,
U kom se prevarik u te!...

-D-R udda

Mandelstov cvet.

(Nadaljevanje). Družica Lendavesta.

„Proci, proci od mene, za-me ni več pomoči, proci...“ sik, nil je in vstal, kot bi hotel skočiti iz postelje, ali kmalu je omahnil zopet na blazino; imel ni več moči....

Psi so se mu dvigale še bučnejše, obrac je pobledele, postal se je močeno.

Sutraga je pogledala, ustresila vrga skoraj... Se kalne oči, ki dolgi, mokri, mršavičaje....

Pomilovalno ga gledajoča je šla od njegove postelje. —

Kolikokrat je že poskušala privedi ga na pravo pot, njega, kateri je izgubil že popolnoma vero, njega brewerca?... Kolikokrat je prosila nebeško kraljico pomoči, ali zastonj.... Pednajo je nival od sebe, ničesar ni hotel vedeti o veri, ničesar o spo-vedu....

Zalostna je šla tudi danes v kapelo, da položi svoj bolnovečnemu. Pokleknila je pred sliko Bogorodice, pred krasnou sliko predstavljajočo „Refugium peccatorum.“

Liha je bilo, secej velika. Kako krásno so bile videte osebe, kako večno in brane raane barve!

Lahna, bela obleka, prepasana z višjevim pasom je idevala telo nebeške kraljice. Kako so se purnale male, okusne gube, njen obrac je nival od neke nadzemne milobe. Usta so bila malo, malo sipeta; zdelo se je, kakor bi se slisalo polutihno šepetanje, kako se podbija Madonna grešniške, najpridejo vsi knji, pravi materici vseh kamljanov. Korda pa je prosila svojega božjega sina „Djusi“, čenja za vse grešniške... Toki je Džala za prostati, kot bi hotela i, nečitivno v svoji naravi.

Nil je gledala na tri osebe, katere, klečale pred njo, pred njo večno čistito, opraku.

Dvi je bil mlad, zelo mlad moč. Gledal jo je, ali te tako, kot bi mu del slabo čar, kateri je bil razlit po njeneim rajsko, milem obracu. Šled je bil njegov obrac, le tu pa tam ga je pokrivala rdečica, rnak, narame. Mlad je bil še, ali Bogve, kako buano žiofinje je imel zera sboj... Pred njim na tleh je ležal ročni sonce spomin nekdanjih orecnih, nedolčnih dni, že davno preteklih... Da, tudi on je bil 1080 o enkrat dober, ali kmalu je izgubil svojo nedolčnost....

Padal je vedno globlje, globlje Porabil je na Boga, porabil je tudi na njo, nebeško devico, katero je tako ljubil in častil, koji bil še deček. Kako je dičil z cveticami oltarček, na katerem je bil majhen kip lurske Matere božje Ali sčasoma se je naveličal tega, naveličal se je teh stročari Prišel je v veliko mesto, izgubil se je popolnoma. Valjal se je dolgo časa v blatu nizkih, podlih strasti; valjal se v blatu, kjer obhaja nemoralna svoje razkošne, lascivne, diže orgije. Ali večnega se ni čutil Koji prišel nekega večera domov pozno v noči, se je naslonil na okno in gledal na ulico. Kako se mu je že pristudilo to življenje, katero je tako vrvelo pod oknom.

Koji gledal na ulico, koji opazoval te obraze, te vsake danje obraze oseb, katere so se šetale po ulici, zdelo se mu je, da vidi semenj pod seboj in spomnil se je besed pesnika:

„I življenje je naše,

Baš takšen - le pisar bakár!

„ Nirvana, vse nič, vse nič, sanje, pene vse naše življenje, da vse ničredno " mrmral je sam pri sebi.

Zamislil se je, ali motili so ga glasni kliči množice, vseleče se svojega življenja

Znekaako zavistjo je gledal na to ljudstvo, katero se je veselilo svojega življenja, na to zaslepljeno ljudstvo, katero nima viših smotrov, viših ciljev, nego da živi

„ Ubogo ljudstvo

Pomiloval in zavidal je je. Danes pije s slastrimi požirki iz radostne kufe, jutri pa bode obupavalo

Marsikaka mladenka se šeta danes vesela, veselica se svoje mladosti po ulicah, jutri pa bode ležala na mrtvačem odru

„ Samomor " bodo xopet beležili listi; take žrtve xakte, va naš moderni čas

In dolgo časa je gledal še na to ljudstvo, pristudilo se mu ti, " moderni " ljudje

„ Nirvana, vse nič, sanje, pene vse naše življenje. "

Gledal je na nebo, gledal je tilmilijone, milijone zvezdic; spodaj pa je šumelo in vrvelo življenje

„ Nirvana, ah ne, večni Bog, " stresnil se je, koji izgovoril besedo, " Bog "; saj ga je že popolnoma porabil

„Bog, Bog; da, porimal sem se enkrat, sed sem, da si čisto vsik
 20. danov, molil sem se; ali to je bilo nekdanj... In prišel sem v veliko
 mesto; smejali so se mi, ko sem govoril o veri, imenovali me jekuita.
 In jaz, kaj sem storil: porabil sem živce. Porabil sem, da si me vstavil,
 da slušim tebi — ha, postal sem iztes moderniama... Ali vendur
 si me nisi zapustil, skrbel si za — me, kakor prej, ko sem se čestil...
 Bilo je nekega porno jizenskega dne — spominjam se se
 dobro —, ko sem stal na oknu in gledal na ulico. In tedaj sem se opo-
 šal samega sebe: „Kakaj živi to ljudstvo tako,“ in odgovoril sem si: „Ker
 je „moderno.“ In dalje am se moral vprašati: „Je pa vse „moderno“
 tudi duša in nisem videl odgovora na to vprašanje... —

„Nivana, ah ne, večni Bog, vse, da vse je nič, razen tebe,
 Besišni, Ti, kateri staneš nad moimi zvedami. Ti si očina
 resnice, Drugo je vse nič. Nivana...“

Gledal je še dolgo, dolgo časa na nebo, na one milne zvede,
 30. spodaj pa je šumelo in ovelo življenje... —

Zaval je do svoje postelje, legel, ugaonil luč, in molil za,
 pet črce toliko, toliko časa. Zaspal je, spodaj pa je dalje šumelo
 in ovelo življenje... —

Drugo jutro se je zbudil precej rano; spominjal se ni prav
 dobro prejšnjega — česa, zdelo se mu je, kakor bi sanjal. Ali mislil
 je nekoliko, in izprevidel je, da niso bile sanje, temveč resnica.

Od onega večera naprej je začel novo življenje. Uvideval
 je, da človek ni stvarjen le zato, da služi svojim strastem, ampak
 40. da je pravi smoter vsakega človeka, v pridigovati se v svoji oferi,
 v ofere večne ljubezni, kjer se pomiri s cel, kjer najde naš duh za
 50. čelenu mir. To faustovski trepenenje po večinem, trajnem miru,
 to iskanje po večnih resnicah ga je privedlo ropet na pravo
 pot. In ropet je prišel knji, upognil je svoje koleno pred njo,
 on velik grešnik... —

Trohi je držal šopek svetk, rdečih vrtnic, katere je je
 60. poklanjal.

Morda so je sedaj še rdeče naše ljubše, nego nekdanj bele
 70. lilije... —

Bog ve morda je hotel umetnik upodobiti isto osebo na
 80. sliki samega sebe?...

Druga oseba na sliki je predstavljala mladenko v
 90. najlepših letih. Kakò je prišla v ta višnjeva obleka njenemu

staviti na telesu! Lajze so ji padale po rokah, njene velike oči so bile polne sode. Obraz njen je bil žalosten ni uga upala dvigniti, ranjo ji bilo. Kdela se je, kot bi čutil gladavce, kako Dikli pridocno Devico, kot bi videl pred seboj živo Magdaleno, kličočo v prahu, se, sajico se za svoje grehe.

Polag nje je ležal malvenec, in belih, debelih cvetk. Ah, kako opojno so dišale enkrat te bele cvetke, te kamelije, katere so dišale njeno Devično glavo... In sedaj... Dileptan leži v prahu venec, katerega je omičastila svojimi grehom. Ostal je le spomin, topek spomin nekdanjih dni... Ali tudi ona ni našla varilene, ga miru v slastih tega sveta, prišla je tudi ona k nji, hotela se pokoriti za svoje grehe...

Škafaraba na sliki je predstavljala starega moča. To rano, gubasto čelo, taraxanana lica, dokaz, da tudi on ni preči, vel mirno svojega življenja. Morda je tudi on preabil na Boga. Tse svoje življenje je taval po temoti, ker se je oddaljil od njega, kateri je edini vir našega znanja, našega blagostanja, naš svet. Iškali je luči, ravel v temo... In previdel je, da je ta tema vedno gostejša, da se ne pride po oni poti do luči, prišel je iskal pomoči k Bogu, gium peccatorum: Tudi njega je prebudil in dolgega, mračnega polu-mišljevanja njen hlic: „Pridiš Ti k meni, veni se na pravo pot. Tudi se je v svoji starosti, pram ga je, da ni spornal prej večne venice.

Z nekimi v celim izrazom gleda nebeška kraljica na to tri osebe, katere jo časte, oni, veliki grešniki njo, večno čisto. In gledala dalje, dalje čja v reprodukcije dalje, iskojci grešnikov.

„Pridite vi, vsi k meni!...“

Mnogokrat je še klicala ustna pred to sliko, mnogokrat je našla tolarila pri nji v svojih besedah, svojih mukah, olediano je šla od nje. Midanes, danes... Štiti moliti ni mogla; prišla je v kapelo, da bi molila za njega, naj mu bude milostljivi večni Bog do stopi pred njegov prestol. Tudi obraz Bogorodice se ji je del danes po vsem drugočen; Duge krat je bil poln milobe, danes pa je bil tako žalosten... Kako žalostno so gledale njene rajdomile oči.

Se bolj nemirna nego je prišla, šla je danes sestra iz kaple. Morda ji bilo to prvokrat v njenem življenju, vedno ji šla vesela in onega veselja, ali danes je stopala tako počavi, tako negotov... Ah kako hudo ji je bilo pri srcu...!

Ko je prišla ropel v dvorano, naravnito ji je Druga sestra, da je računski izdelal oni bolnik svoje duše. . .

Njene ustnice so šepetale kratko molitvico, pogledala je na Fr. Ivančiča no vidu, iz njenega očesa se je obrnila, vella, solca.

„Izgubljen, za večino izgubljen,“ mrmrala je sama pri sebi „akoga ne uzmiliš Ti, večni Bog.“

In slo je dalje, izvršujoč svoj vavišeni posel! . . .

* * *

* * *

Malčica potem, ko je zapustil zdravniki sobobalnikovo, je prosil to sestro, naj mu pomaga, da vstane. Rekla mu je, naj počaka še nekoliko, da ji še preizkusi.

Medtem je pospravljala posteljo. Oknu je postavila naslanjaj, da bi mogel tam sedeti. Naj ji dovolilo svoj posel, dejala je bolniku: „Gospod, sedaj, ako umrete.“

„Da, sestra sem pripravljen.“

Očila ga je z odejo poramah in mu pomagala vstati. Še donil se je na njeno ramo; bil je zelo slab, komaj je mogel stopati. . . Počasi ga je privedla do okna, postavila ga lahno na naslanjaj, ga še tam je zavila v odejo, potem pa ga je pustila v miru in mu pospravljala posteljo.

Gledal je skozi okno, pod katerim je bila ulica, kjer je bil visok vid od prostornega veta. Bil je krasen dan. Kako čudno mu je zdelo to življenje, to živahno gibanje in vrvenje na ulici. . . Ah, saj je bil že tako dolgo bolan. . . ! Izabil je vsi popolnoma na življenje. . . Sedaj pa je začel ropel krepneti po življenju, ko je opazoval te vesle obrabe na ulici. . .

„Ne, ne umreti, živeti hočem, da živeti hočem, prečeno živeti. . . Ah, saj nisem več bolan, saj ne čutim nobene bolesti več. . . Saj sem zdrav, da zdrav sem, živeti hočem, ne umreti. . .“

In gledal je sonce, katero je z novo močjo razsipalo svoje žarke nad naravo. Zdelo se mu je, kakor bi i njegga ogrevalo, to sonce, zdelo se mu je, kakor bi njegovi žlati žarki tudi nanj vplivali, ki z neko posebno zdravilno močjo. . . Zdelo se mu je. . .

In prišli so ti dolgi, dolgi solnčni žarki skozi okno v njegovo sobo. In skakali so od enega predmeta na drugi, gledali so njegove lasce, tiste dolge, črne lasce, in tiste male brkice s. . . sorn. . . Potem pa so mu skočili na roke in od tam ma. . .

On pa je slastno ušival te dolge, dolge ^{redni župnik} žarke, kateri
posiljalo veliko solnce na nebesnem svodu. Misli je, da je zdrav...

Kotel je vstati, ali noge ga niso pričale, omahnil je na nasla-
njac.

„Gospod, prosim, bodite mičen, da vam ne pride hudo,“ de-
gala mu je posle sestra in mu brisala obilen pot na čelu.

Kako bled je bil v obraru... Teško je popel, zaprl je oči...
Kak velik utis je napravilo življenje na ulici in solnce svojimi zla-
timi žarki sary... Misli je, da je zdrav, kotel je ubegniti iz teh
mračnih vidov, tja v prsto naravo, da bi se opet naučil čistega,
zdravega zraka... Ah, omahnil je, ni bil zdrav, temveč bolan...

Opel je oči, pogledal je opet na ulico. Zopast je rmenega metulj-
čka, kateri je nekako bojazljivo preletel med gumičarni sprehajavcev
po cesti. Gotovo je zašel iz bližnjega vrta na ulico. Metuljček ga
je začel tako ranirati, da je popolnoma porabil vse drugo ter
spazoval le njegga.

Tedaj je s svojimi malimi očesi porljivo gledal no-
vomešne klobučke mestnih gospic, občudoval na njih tiste kras-
ne cvetke, rdeče, amere, bele in še druge rarnobojne, brnčevilne.

„Kaka paša bi bila to, ako bi bile cvetice prave sveče, ne
pa suhe... He-he, kako veselje bi bilo to!“

Preletel je dalje. Pril je bližje fino obličene dame. Ču-
dil se je njini bluzi iz dragega švicarskega, kako eleganten pa je
bil še-le njen klobuček...

„Ne, ne, te cvetice na klobučku niso golovo ne, suhe, tem-
več sveče... Ah, kako krasne so!“

Preletel je nardečortnico na njenem klobučku. To pa bi ga
skoraj stalo življenje. Ravno je otvorila svoj solnik in le malo časa
je imela, da je ubežal izpod njene vitnate strehe...

Preletel je dalje.

„Oho, kaj pa je to! Preleha je novega.“

Stal je pred miredilnico. Tnehi škatice so bili nastav-
ljeni na dolgih iglah rarnobojni metulji in metuljčki. Od
navadnega belega do najkrajnjega vsi so bili zastopani tukaj.
Gledal je dolga, dolga to škatico, občudoval je svoje krasne brat-
ce na dolgih iglah... Še tega občudovanja ga je obudil krič
dveh dečkov, katere sta ga hotela uloviti svojimi mrežami.
Tudi tji matni nevarnosti je puščal rično.

Šlo je prišla ropet o dar
da je računski? časa je felcl po učni, potem pa se je odignil v
rak in felcl je črez vid o bližnjim.

„Kusmitje in ljubečta, pri vsaki priliki gledaš na to, da
nas raziraš; h. titirani!“...

Šel je dalje, dalje, potem pa se je ustavil —

„Sestra, ah, sestra, poglejte malo ono drevo, vidni je
lesno bolnik, karajoi na drevo, na katerem se je ustavil motulček.“

Bilo je veliko mandelnovo drevo. Dasi je bilo se-le rad,
nje dni večana, je vendar že v celoti.

„Gospod, to je mandelnovo drevo najlepšem cvetju.“

„Ni močno tako zgodaj. Ah, da je to močno...“

„Karava se že vebuja, jaz pa umiram.“... govoril je tih pri sebi.

„Sestra, prosim vas, storite mi eno uslugo, kaj ne sestra,
da mi izpolnite mojo željo,“ pogledal jo je s svojimi sanjavinimi očmi
mi tako prosijo...“

„Gospod, kolikor morem, zobe cada. Česa želite torej?“

„Prosim, prinesite mi malo vejico onega cvetličnega dreva
sa tam,“ — pokazal je s prstom — „prosim, sestra, hitro.“

„Gospod, takoj.“

Spomnila je, prišla je druga sestra, kateri je ukazala, naj ide
odtrgat malo vejico drevesa. Lomila je potem, jo je prinesla.

„Gospod, vos vam je.“

„Hvala, sestra, hvala.“

In gledal je to belo, nežno cvetje, kakor da ga ni videl še nikoli.
Porabil je ropet, da je bolan, utopil se je v svoje misli... Pred
njegovo dušo so se dvigale ravne slike, katere so predstavljale ve-
sele in žalostne dogodke njegovega življenja. Spomnil se je tih
dni, ko je bil še mlad... Ah, saj tudi sedaj ni star? Ni star ne,
ali zdrao ni...“

Padla je zavesa iznad prve slike. Še dan je bila najlep-
ša. Tre semu je radovalo, ko je gledal te mile barve, ko se je
spominjal svojih najlepših časa, svojih detinskih let.

Ah, ta mandelnov cvet! On ga je spominjal na one kras-
ne dneve, na one poetične čase, že davno minule...“

Le v sanjah se je spominjal na nje...“

„Sin je za blinjav gnilguffing.“

(Pridoš.)

Giuseppe Verdi.

(Nadaljevanje). Giuseppe Josip Krüman. redigirano in
v. Prosek.

Ko je spoznal Barezzi (prijatelj Verdijsve družine) nadarjenost mladega Giuseppeja, vzel ga je k sebi v mesto Busseto, kjer se je imel baviti z glasbo po več ur na dan. Tu je videl Verdi prikrat Barezzijovo hčer Margareto, s katero se je pozneje tudi zaročil.

Njegov učitelj je bil tu kapelnik Provesi, pri katerem je takoj napredoval, da se je izrazil Provesi, da zna njegov učenec več nego on sam. Po ~~avstrijski~~ bivostrijski v tem mestu, je zapustil Verdi Busseto, katero mu je dalo en stipendij od šeststo frankov za nadaljevanje študij, ter šel v Milan. Precej po svojem prihodu se je javil Verdi pri izpitnem odboru konservatorija, ali nesreča: ravnatelj mu je rekel, da nima nikake nadarjenosti za glasbo, in ga ni hotel sprejeti med učence.

Giuseppe je bil takrat osemnajst let star. Lahko si mislimo kak utis so morale napraviti te besede na mladega Verdija, kateri je čakal, da pride na konservatorij, a sedaj mu je bil odrečen sprejem. Giuseppe ni obupal pri pavem svojem, "fiasco", ampak obrnil se je do učitelja Lavagna, kateri je bil v tistem času znan skladatelj; pokazal mu je tudi svoje skladbe, vkljub katerim je propal na konservatoriju, in ga prosil, naj ga vzame za svojega učenca. Lavagna je bil s tem zadovoljen in Verdi se je učil pri njem pridno ter napredoval dobro.

Knalu se je spoznal tudi tudi z višjimi krogi, kateri so ga navadno imenovali „il maestro“.

Tneki privatni družbi je Dirizinal Haydnovo, "Stvarjenje", ker ni bilo nobenega drugega, ki bi bil se upal.

Zaradi je pridno skladati korale, Simfonije, Cantate, tudi on, "Stabat mater" je uglasbil oni čas.

1833. l. je umrl Provesi Verdijsvo prijatelj in njegov bivši učitelj v Busseto. Verdi je dobival stipendij le s tem pogojem, da prevzame on po smrti Provesija njegovo mesto kot kapelnik. Ali vsa ta stvar je bila v rokah duhovščine; ker pa tej ni ugodjal naš "maestro" zaradi svojega nagujenja do teatralne muzike, je imenovala namesto njega priprostega organista za kapelnika in učence Provesija in Lavagne, za katerega se je tako potegovalo ljudstvo, je bil izključen od te službe.

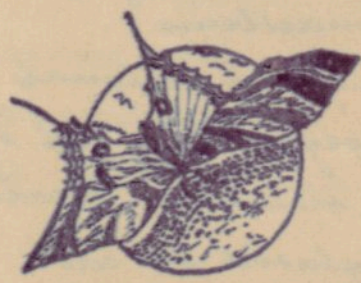
Med tem je vzel Barezzi Verdija ropet kabi v Busseto, kjer je ostal tri leta kot ljudski učitelj glasbe. Dobival je na leto tisoč lir plače. Barezzi je skobel za Giuseppija kakor za svojega sina. Med tem je odrasla njegova hčer Margareta, katere je bila tudi zelo muzikalicna, in 1835. leta se je omožil č njjo Verdi!

V mestu Busseto je postal Verdi svojim sodrugim vedno bolj priljubljen, ko je sviral on v frančiškanski cerkvi orgle, so bile vse druge cerkve pragne. Na mesta in vasi v okolici so se potegovali karj, mu pošiljali vozove naproti za pripeljati njegov in njegove pevce. Takoj po tem nepetovr je šel Verdi na konec treh let se svojo družino — Margareta mu je rodila dva otroka — v Milan.

V tem času je sklenil prijateljstvo z pesnikom Solera, kateri je postal pozneje njegov libretist. Solera je šel ta čas 19 let in je bil sam tudi izvrsten skladatelj; njegove opere so se predstavljal v Milanu. Kmalu je spisal Solera libreto za lirčno opero „Oberto, conte di San Bonifazio“, katero je Verdi uglasbil in katere je bila uspešnejša z velikanskim uspehom. Takoj potem je pripravil Merellija, kateri je bil režiser gledališča, da je z Verdijem sklenil pogodbo, po kateri je moral Verdi obljubiti, da bo še uglasbil karj tri opere.

Kmalu je začel Verdi svo komično opero: „Un giorno di regno“, katero je sijajno propadla. Ali poglejmo, v kakšnih razmerah je nastala ta komična ope v! V dveh mesecih sta umrli Verdijeva oba otroka in kmalu za tem tudi njegova soproga. Verdi pa je hotel svojo dolžnost izpolniti in nadaljeval svojo delo. Do ni moglo biti ta opero dosti komična, si lahko mislimo.

(Pride še).

Priloga Listev spovedne skrivnosti.

(Lirnična dogodba). Piše Tučni.

V človeški družbi nahajamo mnogo strank, in to radi različnih nazorov posameznih ljudi. — Ena teh strank je tudi liberalizem, ki najbolj nasprotuje duhovščini. — V naslednjih listih ak hočem ti pokazati, dragi čitatelj, kako surovo ravnaajo ki

sevalci, ki mislijo, da se jim je ponudila prilika, da izpustijo svojo čast in ponos svojih nasprotnikov.

Povest je romanična, dogodila se je na Francoskem. — Vse se še žive in ravnno zaradi tega sem predbrignil njih imena, tudi kaj sem zamenzjal. —

Bilo je kraeno pomladansko jutro. Solnce se je pojavljalo na nebeskem oboku in začelo razgrevati zemljo s svojimi žarki. — V vauici kakih šest ur od Valgeni od mesta St. Luis vidimo stanko z dečkom in deklico, ki so se napotili na vse zgodaj v St. Luis. — Tam ima sina, orlega župnika, katerega je rekela posetiti danesna dan Gospođov. — Počasi so hodili naprej, ker Charles in sestrica sta vedno kaj zagledala, kar jih je zelo zanimalo. . . . Tam sta zagledala dešče cvetlice, tu ropet kraje ravnine, o kakšno veselje ji to za mlado deca! Babica ju je morala čestokrat klicati, da ideta naprej. — Kmalu so dospeli do vznožja malega griča, na čigar vrhuncu je stala kapelica, v kateri je stala podoba žalostne Matere Božje, tu je kabela naša trojica počastiti danes Mator Božjo. — Babica si je brisala med potem na goro solze, koje gledala vnuka v nedolžnem veselju radovati se in se spominjala pri tem svojih mladih dni. — Končno so dospeli do kapelice. —

Oj kako gorčiče je tu molila babica pred podobo kraljice mučenicov. — Ždelo se ji je, kakor da bi se ji imelo pripetiti kaj neprijetnega. — V svoji gorečnosti je bila pripravljena žalovati z Marijo.

Deca je med tem tudi pomilovaje zela na podobo, nikalo ji je videti kmalu strica, ki je svojega vnuka in nečakinjo tako iskreno ljubil. Ker sta že v parih stotih letih izgubila očeta, bil je jim napravi oči, ki je skobel na njuno vzgojo. — To so zapustili kapelico in prišli ropet na pot, po kateri se pride v St. Luis, zagledali so voz, v katerem je sedel njihov sojed s svojo ženo. Charles in Antoinette sta kaj rada imela soeda, ker ju je večkrat poslal svojo pekarno in jima daroval sladčice in maslenega kruha. — Takoj ju je poklical na voz, bila sta že trudna od dolgega pota, vstopila je tudi stanka. Hitro so tekli konji, nenavno sta pričakovala otroka trenutok, da zagledata strica.

Končano se je približalo razširjeno mesto, neprispeljiva rast
je je okoli. - Lored in njegova žena sta se nastanila v neki gosti-
ni. - Starša pa se je napotila v suprijščé, ker vnuka sta je
nepremotoma silila naprej.

V mestu St. Luis je končala ravno popoldanska služba
bojje. Kupnik Francois Montmoulin je prečkal je blagoslodu v svoji
sobi denarje, ki mu jih je prinesla neka gospa, da bi jih shra-
nil. Bili so namenjeni za novo poslojje zaroda sv. Jozefa v
istem mestu.

Kar marmont je potikal na vrata cerkvenih Lora, ki je prvil
čupnika, ki mu dal denarja za štiriinajst dni, da pojde v Marseille.
Lora je bil drejben človek, ki nikakor ni obziral svojega čupnika, niti
splošno dolžnosti katoliškega kristjana; pa let je preteklo, odkar
ni opravil svoje velikonočne spovedi.

V istem trenutku je vstopila tudi stara Suzana, katere
je opravljala čupnika hišne stvari, ter mu odgovarila, nikol
njegove matere.

Silno je bil razočaran in letel je v, da jo pos-
led tega je pustil Lora v samota v irbi.

Kar se je razočutil da, ki je razgledal srebrne denarje.
Tako je ostal ključ in ga skraj, ki je prejeljo Loredovo. Pa pa
sladnji nezapazil lega, pustil je malo odprto, kar or jo je našel.
Štato se je izmudilij suprijščé stari neka stvariska vrata. -
Charles in Antoinette sta srečno našla brica; zakleheni t-
tek ji prvil ni bilo ne konca ne kraja poim. vlganja. Torej
sta mu začela pripovedovati v svoji stricji nedolžnosti,
v svojem razveseljevanju, Charles o izdelnem vonku p dr.
Francois je poklical takoj Suzano in ji vtil napraviti
malice, kar je ugajalo naši deci; pabeno pa so jima dila
le sladice.

A karata je utihnilo to razveseljevanju; prvil je vladnik
katere je poprovil gospoča čupnika, najnemudoma ide pre-
videl bolnika. Francois je prvil svojo mater, naj odane čer-
not pri njem, a ona, daci izkustina in nenostan, se zana, dvoni
ku ji, jili počé ostali, ali ne.

Kiča je bila nekdanj samostan, zaradi tega je bila zelo
prostorna in vnela je mnogo shodov. Vkljub temu se je ok-
čila da ostane. Č njo sta obšla tudi Charles in Antoi-
nette.

(Priloge 2).

Listek.

Kritika slovenskega dela prve in druge številke lista „Flores“.

(Nadaljevanje in svetlek).

Drugi!*

Rad bi spregovoril malo o spisu „Drugi“. Menim, da mi ne
meni g. bivši urednik, da je pred njim spis pod moj kritični naziv, ker tukaj se je ve-
čilo mnogo pogrsetkov. Navedem le nekoliko napak. V prvih dveh
stavkih kar megoli „nestrajljiv“ in „nestrajljivost“, mislim, da to ne
dela nobenega prijetnega vtisa. Kar so mi izrazi ----- potedi-
lo “čim se njema to, more biti potrditi.“ Napomnite si, da pišemo „kaki
bog“ in „nalibore“ skupaj in z majhno črko. „A komu naj izvrnemo ta
nedostatek na hebet.“ Tako bi se izrazil gospod - Kitajec, ki se je že
va naučil slovenskega jezika. Torej uvidite, da ni prav; oni
pa, kateremu ste to izgovorili na hebet, „naj le nosi.“ V pranicnem stavku
postavimo v slovensčini objekt v rodilnik, a ne v tožilnik, ka-
kor se nahaja v vašem spisu: I. stran 3. veta. Tudi ne poz-
nate razločka med besedo, torej „in“, tedaj“ ter jih rabite krivo.
Beseda, torej „anaci“ v nemščini, ulfo, vafur, ter se rabi v vzem-
nem stavku, beseda, tedaj“ pa pomenja po nemški, Danwelt, Danu,
ter se rabi v časovnih stavkih. Na 3. strani mora se torej „glasiti“:
„Pokazite torej (ulfo), ne pa, pokazite tedaj (danu).“ Na začetku spisa
pa citam dva veta, kakaj sta tukaj, tega res ne vem. Ne opore-
kam vam, da imate premišliti, a ta dva veta sta skovana, torej
pemi - kovana vendar - - globoka misel (?) tici tukaj!! Jaz menim,
da bi bilo bolj, ako jih ne bi bilo. La se nekaj! Nekojih družbenikom
namite, da je to prav! Licer moram omeniti, da v spisu ni nič kaj
važnega, le ona stara „lajna“, ki smo jo slišali skupaj v vsaki ciji
Spis je celo po starem kopitu sešivan. Pustite torej to staro kopito, ter
ravnoajte se po novejših pisateljih.

Simna danstva „Flores“,“ složil Primorsky.

I. kritika se ne čita nič kaj lepo radi besedice „in“, ker ste jo ra-
bili za dolg glog, tukaj potem pa za kratek. Take svobode pa je
nimor post, da rabi eno besedo v isti kritiki enkrat za dolgo, dru-
gikrat za kratko. Kaj pomenja „samo“ v II. kritiki, ne razumem. Sve-
tujem vam, da opustite apostrof, ker točnik ne živi več!

Torej brez camere gospod Primorsky (y, sic!?!), dasi ga pogrečamo!

Mitrajlovič.

* Obotavljali smo se nekoliko, posebno smo sprejeli to kritiko, ker toliko ve-
mo že, da se ne kritizirajo navadno pogrešni, saj kar se tiče slovnice ne. Ali
smoter našega društva je da se učimo; zaradi tega smo tudi sprejeli kritiko.
Upamo, da bode tudi g. bivši urednik presojal stvar iz tega stališča. Toliko pa
bomo parir! Op. uredništva.

Kritika slovenskega dela 3., 4., 5. številke lista „Kores“.

Po noči - Radosim. Vaše „sé mu“ je močno pretirano, seveda radi rime. Ali ta-
kih prestopkov se obravnava lahko. „Se“ je enklitika.

Domotožje - Mefistofeles. To ste pesnili res kot domotožje, kajti že rima sama
je tako trda in spodtikajoča.

Mater dolorosa - Gaudiosus. No, no! Ti ste „Gaudiosus“ a naslov vašemu so-
netu je „Mater dolorosa“. Pri žalostni majki se vi veselite?! „Kosit... prepira“.
Gotovo, da se ne prepirate, saj niste vendar nikaka branjevka, ki kriči in se
prepira res ves bršjidar. Druga kitica rima med svojimi verzi zveze, in
zadnjem je še beseda, menim jako pomembna. Sedaj vaša rima še-le dvomi,
da ima Marija čuteče rce! Kajti?! In tās bode vodila njena roka, sedaj tās
ne vodi po vašem! Ali ste ti račitnik takega pesništva, ali župančič v Sloven-
cih?

Linčeli - Isšen. Izgubila je cipelico in rabila je potem dolgo časa predno si
jo je ropet obula. Ako jo je izgubila, morala jo je imeti privezano le na lahko,
in morala ji je stati cipelica le na lahkonu nogi, a potem naj se je obuvala
dolgo. Logika tpej tukaj! „Zapod“ in ne „spod“. Ah, kako krasna je bila, kaj ne
g. Isšen, premislite malo: oči je imela obrobjene s črno-svitratimi tre-
palnicami, Roke je držala v šepu in je rivala kodrec vedno pod utro. „Skahim
aparatom.“ Ti delate čudeže! Nikikrat imate besedo „jenna“ nagromadeno
prav skupaj, saj se dobi tudi lahko Drugi izraz. Najpred je bila jenna (po-
xitivno), potem pa pišete hitro, „kako bi bila jenna.“ Hitro izpreminjate! „Ker
mi si rekkel“ ni dobro, temveč „ker si mi rekkel“. Drugače ste karakterizovali
popolnoma dobro, kakor patra, kakor linčeli.

Moje počitnice - Davorinski. „A svet, da hiti mirno mené“ „a se ne veti!“
Le peljete se se enkrat z vlakom in opazujte bolje! Obesedi „višje“ velja kar o
„bližje“. „Kosem si“, in ne „kosim sem“. Mnogo plastičnejše ste mogli opisa-
ti požar in z besedarni slediti brejemu ognju in izbrati izraze temu
primerno tako, da bi postavili čitatelje kar pred sam požar. Na kakšen
način naj pretijo črnkasta debla pogin ostalim hišam. Hoteli ste se
izraziti neholiko poetično, pa ste rabredli. Ti pišete v začetku tretjega
poglavja „šli smo gledat gorečo vas“ in potem kasneje, „šel sem ogledat
pogoričča.“ Kaj ste hoteli iti, saj ste bili že tam. Pa pardon! Oprostite! Pora-
bil sem, da niste vedeli, kaj se godi z Tami, ko vas je vodil orožnik k vodi. „Po-
šhodoval se ni nobeden človek, razen nekaj opehlin.“ Kaj se tudi opehlina
poškoduje? Spet nekaj novega! Tvoj spis bi bolje naslovili „Neholiko iz mojih
počitnic.“ Samo to vendar niste doživeli.

Utrinki - K. II. K. Vášim (sic! op. ur.) utrinkom ste radeli le na zolo
istino žali Bože. Pa nekaj ste se izrazilo korno: „čibljati tujega jezika“,
„sramuje lastnega jezika.“ Poruogati jezika vam ni bilo treba. In menim,
da glagol „čibljati“ zahteva tožilnik in ne rodilnik. Kaj pa znači izraz
„mesti se“ *) ne vem. Ali je hotela postati kruh?! Epakaj! Vrhliknite:

*) Koida je menil g. pisatelj, „meriti se“. Op. ur.

„Če besede ne znam,
Naredim jo sam!“

III. Tudi kadar štate gospod-r-parite, da mislite logično, kajti, ako je bil deček „pameten“ in „pameten“, ni mogel biti tudi neizkušen, saj je prišel, kipe, čevati v daljni svet.“

Tri zaklete kraljičine - Bogoslov. (Nadalj). Školiko bolj vam žegre v nado. Gvaranju, kar pa je v pogubo kritiki - a vendar nekako čudno. „Klikan“ pišete „jih je vedel k luknji, skozi katero je prilezel na dan.“ No da menite no, ter, ali veste bodočnost?! Edno od teh dveh bode gotovo! Mladičev ni oboaroval dečja, ker je dečevalo na-nje, predno je prilezel on k njim. Navadno in boljše je ptičnega „tič.“ Tako gospod Bogoslov, ta del ste pisali bolj v narodnem duhu.

Prešilec - Radovan. „Bliaje je pogrešeno. Idite v Peterčnikov slovar in najdete tam „bliže.“ To štate tudi v kritiki Angelarjevega „Ubožca.“ Ti ste jako usmiljenega srca. Takoj, ko čujete stek kako reneke, že se vam vdere polok sol. xā. Kiste jokali iz strahu? Očetova roka se je ponižala svojemu sinu pos. treti.“ Res je mnogo več nego sin oče, ali toliko pretiravati ne smete vendar.

Linko.

Ligelški junak - Florijan*) Zadnja kitica pogrešena! Mera namreč rad. njega vera te kitice, se ne verna z mero drugih kitic. Npr. drugi in zadnji vers tretje kitice se glasi: „Dušmaninom bijmo boj, Umrišmo za narod svoj!“ Zadnje kitice pa: „Zatoom Dušmaninu roda, Ulatna ona mu sloboda.“

Radovan.

Odgovor kritiku spisa „Ubožec.“

Kisem sicer prijatelj dolгим kritikam in polemikam, pa vendar mo, ram odgovoriti g. kritiku na nekaj opark v mojem spisu, „Ubožec.“

Najprvo pravite, da se ne piše, en-a-o, temveč, jeden-na-no. „Ra. dovednost me je gnala, da sem pogledal v Janežičevo slovnico, in tam sem našel pravilo, katero se glasi: „Jeden in nobeden se glasita v zvezi s kakim samostalnikom navadno en in noben.“ (S. 309. a.) V mojem spisu pa se nahaja samo enkrat števnik „eden“ in to v zvezi s samostalnikom, nom. reč „v eni roki.“ - Tudi Levčev pravočpis prišteva, jeden „mrtvecem.“

Dalje pišete: „Nedolince oči ima gotovo vsakodeta in tako tudi to.“ - Že takrat, ko sem napisal, da se mi je prikupil posebno zaradi svojih oči, ne toliko krasnik, kolikor nedolčnik, sem vedel, da vstane gotovo strog kritik, kateri mi bode očital, kako sem mogel sploh napisati tako neumnost. Moja slutnja se je uresničila in res je vstal strog kritik, kateri mi jo očital.

*) Sato oparko g. kritika si usojamo odgovoriti mi, drugače se nam neget po. rečo, da nimamo niti pojma o pravi. Med zadnjjo in drugimi kiticami bi morala biti črta, katera se je izpuščila po pomoti pisarja. Op. ur.

to, da si to moram priporočati - z dobrim tonom. Torej vidite, gospod kritiki, da napad ni prišel tako nepričakovan, kot ste si mislili ti, pripravljen sem bil nanj. - Gotovo se bodeste pa čudili, ako vam porečem, da sem nalašč, in prepričan, nja napisal one inkriminativne besede, in ne - kakor se navadno piše - brez premisleka; jaz smatram namreč za dolžnost pisatelja, da more in mora opravičiti vsako besedo, katero napiše, posebno pa take, skaterimi hoče ilustrirati moderno življenje; zaradi tega sem bil zelo vesel, ko sem čital v Vaši kritiki tudi opazko o „nedolžnih očeh“ svojega „Ubojca“. Da, reči moram, da ste mi napravili veliko uslugo sto opazko, ker ste mi stem nudili priložnost, da izrečem svoje mnenje o morali „modernih otrok.“

Kolikor morem soditi po Vaši opazki o „nedolžnih očeh“, ne poznate velikega kornestnega življenja, saj ne „bivim“ Mark Finain, in kolikor morem sklepati tudi iz te opazke, jez. kritik gotovo porojen na kmetih, in ne v mestu. Sicer ne mislim najti sedaj po raznih kombinacijah osebe g. kritika, ker meni je popolnoma enako, kdo je spisal kritiko - naloga kritikova je, bi, kritičarove, ne pa napadati osebo kritika. - Priznajem vam, do otroci na kmetih se dolgi, saj kolikor toliko. Mi pomisliti morate, g. kritik, da sem jaz v svoji kritiki spisal mestnega otroka, in sicer otroka iz nekoliko boljših krogov, ne iz najnižjih slojev ljudstva!

„Da, da, ravno to je neumnost, da govorite o „nedolžnih očeh“ pri otroku iz boljših krogov; ako bi pisali to o dečku iz velike mase, transeat, tam priznajem; da ste jo pogodili, ali tako ne,“ porečete morda. Prav!

V tem se strinja gotovo g. kritik z menoj; da ni več mnogo morale med veliko maso v mestih, tudi pri otrocih ne. Da je ni tudi med otroki, se prav lahko dokaže. Od koga naj se učijo pa otroci iz najnižjih slojev morale? Morda od svojih staršev, kateri le malokrat vidijo, ker se večinoma klatijo po gostih nah, ali od svojih bratov in sester, kateri končujejo svoje življenje s petnajsti mi leti.?! Ali po cestah od svojih pajdešev, ali po, ne molčim najši; ker slika je že doslej zelo žalostna! Ne, otroci iz velike mase ljudstva ne poznajo morale, ker nimajo priložnosti, da bi kaj slišali o nji. - Sterr ne izrekam svoje obsodbe o vsi veliki masi, ker tudi se najdejo izjeme, ali vendar veljajo te moje besede veliki večini interesiranih krogov. Naj se vedno dobro pomisli, da govorim o velikomestnem življenju!! No, pa moj „Ubojec“ je bil iz boljših krogov, saj je bila njegova mati „jako elegantno oblečena“, zaradi tega moram govoriti o morali višjih krogov, ali kakor sem jih nazval prej, o morali „modernih otrok.“! Torej!

Stavimo, da se ti „moderni otroci“ ne morejo učiti nič slabega od svojih staršev, od svojih bratov, sester in tovarišev, da si mnogokrat ni tako. No, pa saj ni niti treba, da se učijo kaj slabega od teh oseb, saj skrbijo za to radosti razni brami Talije, oxirama Ferpsihore, - ponavavcem gledališča se bo adelo čudno, da imenujem gledališče, bram Ferpsihore, „ali moram rabi“, ti ta navaden irraz, da lažje dokažem svoje mnenje - navadno naravnih zavetišča za umetnosti;“ no da izrečem pa besedo, katero razumne vsak

lahko a moderna gledališča. Prosim, naj se nekoliko uvažaji pridavati, moderna, ker stem je že vse rečeno.

Prijel v hode mar v ikdo zopet za glavo in mi računal, kako je itam do gledališč, ko govorim o, nedolžnih očeh modernih otrok, "posebno do govornic o sedm, kateri je imel šest let!!! Kaj ne, to je vendar nekoliko čudno?!"

Da bi živel Schiller v naši dobi, gotovo ne bi pisal tako pohvalno, stališim nam, duševnem o modernem gledališču, gotovo ga ne bi narval, imenovala Stupfuhl, temveč, imenovali pa Cnstalt. "Se sodbo modernem gledališču mora izreči vsakdo, kdor zna, koliko stupene duševne hrane preloži za gledališču, in za dvajset krajcarjev!!!"

"Da, da, prijatelj moj Tam, "poroč morda g. kritik da modernogledališče škoduje mi, negokoristi, ali kaj imajo otroci od šestih let, razumelito nekoliko od šestih let - opraviti z gledališčem?!"

Prej, g. kritik, otroci od šestih let ne pohajajo gledališču, mi večinih predstavne. - Intendantu gledališču pa ljubijo reči, "moderne otroke"; zaradi tega jih hočejo na vsak način imeti pri sebi v gledališču, slišati ploskanje njihovih malih ročic, ker si stem polnijo župe!!! To noči pa ni možno, ker to je vendar še kakor v starih časih, "vije njih ljubčki, torej predstave - popoldan! Zvestna ideja!!! Kakor veste gotovo, g. kritik, so otroci zelo sitni, zelo lačni, tako, da se jih težko radovogji, posebnost čudnookus pa imajo "moderni otroci". Kakor je telesno hranje pri otrocih tako je tudi z duševno. - Preidemo na gledališče: Oper, ali kakih cesnih dram gotovo ne ide poslušati noben otrok - saj imajo mnogokrat dovolj, otroci neko posebno antipatijo do oper in dram, došim jim ugajajo, pochades, "kato, se zaslušajo edino, da se jih - sejo, no, pa tudi nekaj večja staro pravilo: De gustibus... - temveč predstavljati morajo kaj takega, kar ugaja otrokom, davi ni večinomna primerno za njih. - Intendantu pa poznajo natančno okus svojih ljubčkov, zaradi tega jih tako radi nadajajo s kakimi škanda, loznimi, umazanimi, ničrednimi komedijami, ali pa najraje z baletom in vikom. To pa lahko razsodi vsakdo, jeli se more učiti človek morale pri baletu in v viku. Mislim tudi, da ni ničec tega umenja, da otrok od šestih let ne razume ce ničesar, klivi, katere dobi otrok in v zgodnji mladoosti, onu ostanejo za večino, porabi jih ni nikoli, naj se dobi, ali pa slabi!

Še par besed o popoldanskih predstavah v gledališču. Se predstave so se začele v zadnjem času tako množiti, da bi se morala vendar nekotično več paziti, jeli je vse dobro, kar se predstavlja. Posebno pa bi se moralo gledati na to, da se odpravijo predstave, ki se, namennyeno otrokom, - kakor stoji navadno pisano na plakatih - ali namennyeno so otrokom le v njih škodo. Gotovo se ne bi pustile vzeti klahkoma gledališču te pravi, ce, gotovo se ne bi hoteli ločiti radi impresarii od svojih ljubčkov, ker im prinašajo ti mnogo dobička in polnijo njihove mošnje, došim a intendantu prav malo stroškov za take predstave. - Kočem

navesti saj en zgled za svoje prepričanje, ne da porciš kdo, da govorim za govoriti.

¹⁷²Postnem času tega leta je imel v nekem gledališču tukaj v Trstu svoje predstave cirk. Posebno predstave za otroke so bile vsako sre., do. Nočem navesti sedaj besed časnikov, kateri so pisali, da je bilo pri takih predstavah vse polno otrok, spoznati hočem le gospoda kri., tega na dejstvo, da je smela pri zadnji predstavi, katera je bila na veliko sredo - enkrat so hodili otroci na veliko sredo v cerkev, „molit., vam“, sedaj pa hodijo v cirk; ja, kaj hočemo, moderno je to! - vsaka oseba brezplačno privedi s seboj enega, ali dva - se ne spominjam dobro - otoka! Kaj - ne kako galatru s impresarii gledališč „temi modernimi otroki?!?!“ - -

Sedaj upam razumite, gospod kritik, da je popolnoma o., pravičen izraz „nedolžne oči“ pri mojem „Ulbošču“, ker on je šel v cerkev, ne pa v gledališče. - -

Še nekaj drugih slovniških opazk ste napravili mojem spisu, katerih pa rričem „pretesovati“, ravna je se po načelu, da kritik ne sme gledati toliko na posamezne besede, kolikor na ves spis.

Le na zadnji stavek vam moram še odgovoriti. Vi pravite, da sem mogel nekoliko karakterizirati mater svojega „Ulbošca“. Moj odgovor na to je dvojen: ali ste napisali ta zadnji stavek le zaradi tega, da bi bil en stavek več, ali pa ste res premislili to, kar ste zapisa., li. Ako ste res premislili, predno ste zapisali ta stavek, no potem vam moram reči, da ne razumete bistva črtice. „Siluetar“ mora le toliko karakterizirati druge osebe, kolikor xabi za glavno osebo, v kateri je osredotočeno vse dejanje. Pri svoji črtici pa ni bilo treba, da karakteriziram mater „Ulbošca“, ker nima nobenega vpliva na dejanje. Da, lahko bi jo spustil popolnoma proč, in moj „Ulbošec“ ne bi nič trpel na tem, ako bi bilo, moderno, „da hodijo otroci od šestih let brez matere okroma brez guvernante po ulicah!!“

Toliko odgovora, g. Linko, na vašo kritiko!

Angelar.

Odgovor g. Semmlouskemu. Gospod kritik, xapomnite si, da se ne merijo pesmi na vatec.

Lava.

Kritike govorov.

Predno privedemo k ocenjevanju posameznih govorov, moramo navesti nekaj splošnosti. Najprej moramo reči, da se ne pripravljajo govorniki toliko na govor ali za čitanje, nego bi se morali pripravljati. Mnogokrat se je že dogodilo, da je govornik običaj predi čitanja, ker ni vedel citati koncepta! To si lahko tolmačimo kritika na dvojen način. Ali da je prepisal govornik in kake knjige in morda se nahajajo v prepisnem take izradi, katerih še nikoli slišal ni, karaditega mu ne grejo z glava, ali pa se ni niti sam mučil s prepisovanjem, temveč je dal prepisati kakemu drugemu. V prvem slučaju moramo reči, da je najboljšje, ako se piše v preprostem jeziku, posebno ako ni še govornik popolnoma vešč slovenščini, oziroma hrvatšini, o onih pa, kateri niti sami ne prepisejo govorov, moramo izreči le svoje pomilovanje in željo, da bi vendar kmalu videli kak pomen imajo društvena predavanja. Ker govorimo ravno o prepisovanju, moramo reči, da se tudi letos res kaj pridno prepisuje, dahi ne tako kot v minulem društvenem letu. Zaradi tega si tudi lahko tolmačimo, kakaj je letos toliko društvenih govorov. Vd, kateri mora citati v nedeljo, sede v soboto popoldne k mizi, odpre Glasarijevo slovensko zgodovino in začne pridno prepisovati, dočim morava oni, kateri si izbere kako snov iz zgodovine, najprej citati nekoliko, predno sestavi govor. Pa nekateri so se tako nevmri, da prepisejo doslovnost in kakšenkrat še in takih knjig, katere so izšle že pred dvajsetimi leti. To ve vsaki, da se je slovenski jezik zelo premenil v teku zadnjih dvajsetih let; zaradi tega ni posebno nobena terkoča, dokarati takim, da ni spis njihova aduicovna last, temveč kakonega drugega pisatelja. Karadno pa so taki „prepisači“ zelo nesrečni pri izbiranju potrebnih virov, oni ne prepisujejo iz znanik, temveč iz kakih nakotnik, že davno pozabljenih staromodnih pisateljev, katerim se nikdar niti sanjalo ni, da jih doleti taka čast, da jih bode kdo kdaj prepisoval. Gotovo in del znanik pisateljev, ne morejo prepisovati, ker bi bilo to preveč očitno. K nam bi bilo res ljube, ako bi prepisovali iz znanik pisateljev nego iz takih antiklirvijalnik. Ako sebi kritike tak govor v roke, res ne ve, kaj mu je početi.

z njim. Kritikovati ga kot spis govornika danega se more, kri-
tikovati ga kot spis dotičnega, morda še davno mlakega pisa-
telja, pa se sme, kot: „De svatini nil nisi bene.“ Res, da nimam
veljave ta rek v leposlovju, vendar mi lepo pišate o „mrtvih“,
inšče se nam lahko poročite, da jim zaridamo še davno priznane
lavrrike!....

— Gotovo nam poročite kdo, da vi mislino restariti govora, ako
se ne prepričate. Akoars je še, saj ni treba prepisati pravno doslobo,
kar je pisano v knjigi s pesniškim paletom, to se pore v navadni
prozi. Samo ne prepisovati besede za besedo, ker potem bi lahko
dobili časten naslov „plagiatov.“ Ako se govori o kakem pesni-
ku ali pisatelju, se sme še citirati sodbo kakoga priznanega
kritika, o tem pesniku, oziroma pisatelju, ali le s tem pro-
govjem, da se dostavi tudi njegov ime. — Najboljše pa bi bilo,
da se prepisovana izgovna tema prepisovanju stem, da se
izbere govornik katerega pisatelja za govor, katerega dela je
še čital. Ako bi delali tako, navadili bi se samostalnemu mi-
sliti, kar mora biti tudi smoter vsakega pametnega člo-
veka. — Se formatno opazko. V tem društvenem letu so bili
samo trije prave govori, drugo je bilo vsi čitanje. No, tudi
s tem bi bila zadovoljna kritika, da niso bilo skoraj vsa
čitanja — po vsaki kritiki. Nekateri nimajo organa, drugo-
kakor smo že rekli — nimajo posebne skrbi na govor, tako,
da je bilo kakšno nedeljo Bog pomagaj! Še govoriti leto
je še prekasno, pa upamo, da bodo saj v prihodnjem
društvenem letu društveniki jimali nekoliko v postev opazke
kritikove.

III. seja, dne 23. oktobra 1898. „Oživota i radu velikog, hrvatskog
pjesnika, Petra Preradovića. Čital Đinko Klenovar. (Vz Lindava pri Darovcu)
General Peter Preradović je po splošnem mnenju najboljši pesnik hr-
vatske. Torej je bila razprava o tem pesniku posebno primerna
za društvo „Flora“; najprej moramo spoznavati svoje prve mo-
že, potem še le druge, kateri niso tolikega pomena. Zali-
bog pa moramo reči, da predavanje ni vzbudilo toliko
zanimanja za tega pesnika nego smo pričakovali. — Pri tej
priliki moramo tudi reči, da imajo društveniki in tudi dru-
gi poslušanci neko posebno upatijo do predavanj, — da si bi
mnogokrat kolo mislil drugače, ako bi sodil po številu prisot-

nih oseb, da jim sledijo parizjsko govorniki. Tega so krivi pa nekoli-
ko tudi govorniki sami, posebno listi, kateri so zmanjšali
svoj govor in raznik knjig in ga hoteli potemtaj prodajati kot
lastno robo!! — Govornik je razdelil svojo razpravo na dva dela.
V prvem delu govori o življenju pesnika, v drugem pa o njegovih
delih. Vemo, da se piše tako o pesnikih, ali po našem mnenju je naj-
boljše, da se govori skupno o življenju in delih dotičnega pesnika,
skupno pisatelja. Taka ločitev je le možna pri onih literatih,
na katerih duševne proslave niso nič splivali udogodki nji-
hovega življenja; takih literatorov pa je gotovo prav malo. — Raz-
prava nima nobenega uvoda; umestno bi bilo, da bi nam po-
dal govornik v uvodu kratak pregled onov. dobi hrvaškega
slovstva, katere se kaže v drugi polovici osemnajstega stoletja.
Ali nam povedal, na kolikšnem obsegu se deli hrvaška literatura.
Čaroma, ako bi bilo to nekoliko preveč, nam navedel najvažnej-
še pesnike, kateri so živeli za Peradovića. In tak uvod bi
bil zelo primeren, da bi imeli tudi slovenski udje društva
saj neko idejo o hrvaškem slovstvu.

V prvem delu razprave govori, kakor smo že rekli — o
življenju pesnika. Nam pravi v njegovih prvih pesniških po-
skusih v — nemškem jeziku, koji bil še v akademiji v dunaj-
skem novem mestu. Pade na njegovo rojstsko službovanje, v
govori v raznih mestih, kjer je služboval, o njegovih, vrlinah
kot vojaka, v njegovi paroki, v prijateljstvu s Stankom Vragom,
o bjehi v Italiji, katerih se je udeležil pesnik i. d. Zvezi
prvi del s smrtjo pesnika, dne 18. Avgusta 1872. l. — Življenje
pesnika je govornik dobro opisal; tuintam bi bilo morda še kaj za
reči, kar pa nima posebnega pomena. — Potem preide na njegova
dela. Citira — brez potrebe — poziv na naročbo njegove zbirke
pesni, „Pivenci.“ Govori po bližje o pesnikih „Putnik“, „Ijdi unni“,
„Vilin san“. Omenja samo z naslovom nekatere vročine pesni.
Potem govori zopet nekoliko o življenju pesnika, steno, da nam
pravi, da se je bavil od 1852. l. naprej s spiritističnimi študijami
sponzorja nas velike ljubezni njegove do domovine in izvrši
z malo estetično oceno njegovih poezij.

Že v tej razpravi je marsikaj, o čem bi se lahko dvo-
lo, je-li je res duševna last govornika. Kve pa nismo ime-
li sredstev, da bi se prepričali, jeli so reči naše slutnje,
ne moremo trditi tega gotovo.

Ozvešiku nepravno ne moremo govoriti, ker nismo toliko veščti kovačiči-
ni. To velja tudi o drugih hrvaških govorih, katere hočem kri-
tizirati. Le toliko moremo reči, da je v njih oni pridevek „presvelli“
bani, oziroma „premilostivi“ car nepotreben. Nekako čudno nam
zveni tudi izraz „pjesme kovati“, katerega pa ne rabi sam govor-
nik, temveč tudi drugi hrvaški soturaniki lista „Flores“. Ne-
nim, da je boljše, ako se pravi „pjesnovati“; tako smo se mi Slo-
vencei v zadnjem času po imitaciji sicerca obreli tistega glagola,
„presnikovati“, ker diči nekoliko preveč po „kovanju“, ki rabi mo glagol
„presniti“.

IV. seja, dne 6. listopada 1898. „Janex Sobiesky“. hital Val. Stolpe.

V uvodu pravi, kakaj si je ravno izbral za svoje predavanje dogodki
in poljske zgodovine, pravi namreč karaditega, kar ve, da je poslušavcom,
poljska zgodovina najmanj znana imed slovanskih narodov. Govornik
ni radel prave osebe, moral mu je orisati kakega drugega markantnejšega
Poljaka nego je Janex Sobiesky. Teja poljskega kralja pozna vsako že iz uni-
versalne zgodovine. Gotovo pa bi nas zanimalo, kaj vse one, kateri so čitali kien-
kiewiczov roman „Logryjem in męciw“ — ali o vzrokih propada Poljske.
Korda ste izbrali ravno ta predmet karaditega, kaj je bil Sobiesky domači
kralj, dočim je bil Ivan Kasimir iz Kasovskega rodu?

Potem govorite o razmerah na Poljskem po smrti zadnjega Jaxlo-
vca Sigmunada II. Signota. Omerite po goitvo „pacta conventa“. Tukaj bi
bilo potrebno, da govorite nekoliko o pogojih te pogodbe, da omeni-
te najpomembnejše pogoje.

Sobieskum samem omenjate njegove boji in končno zmago pri
Chocinu, govorite o trabnem Hanovskem o gradu Tumborghi, o kro-
nanju novega kralja in o njegovih bojih s Turki pri Zuravni.

Potem govorite nekoliko o značaju kralja o njegovih čeni, kar
tako je pa pridete nepel na njegove boji s Turki pred Dunajem. Potem
perorirate dolga o bojih pred Dunajem, pripovedujete razne med-
dote, epizode in tak bojev. Vse, kar ste napisali o bojih pred Dunajem
je nepotrebu, ker to zna gotovo že vsak poslušavec. Potem govo-
rite o Dobrotah, katere je izkadal poljskemu narodu za svojega
vladanja. Tu potem — je rasprava vršena. Torej kakor vidite,
g. govornik, ni moglo biti čitani na noben način ubigati za
nimanja. Na prvičkrat pravite zopet, da nam je poljski narod
najmanj manj imed vseh slovanskih, kar pa ni res, ker o Poljakh vemo
toliko kakor nič. — To je glavni utis, katerega je napravil vaš go-
vor na nas. Le nekoliko opazk. Želo rad imate besedo „ogromni“.

Rabite jo v svojem govoru štirikrat ali petkrat. Navadno: ne pravi, turški polmeseec, temveč samo, polmeseec, kar radostuje popolnoma. Ravno tako ni pravo, ako pravite, turški prerok; radostuje „ prerok,“ ker še tako ve vsakdo, da mislite Mohameda. V zgodovinskih razpravah je najboljši, da se imenuje narode navadno, z njihovim imenom, ne, kot pravite in mesto „Turki“, zakleti sovražniki krščanstva, in to še dvakrat v svojem spisu. Vi pravite, da je po smrti zadnjega Tagelovca „pudla vola,“ teo novega kralja v pleniške robe (form.), bolj je „plenuči so si prilastili pravico voliti kralja.“ Pravi se „sprijateljiti se in ne, sprijatliti se.“ „Krakovo“ se sklanja kakor vsa imena pridevnikovo oblika - ovo ali -sko, kakor pridevniki, torej se mora glasiti, v Krakovem, ne v, Krakovu.“ Pravi se „sladstihoga“ ali, komu, nikakor ne, vladati nad poljskim narodom.“

I. seja, dne 18. decembra 1898. „Fran Miklošič.“ Čital Ivan Cibič.

„V štajerskem rajju, belijo se lepe hiše, po vinski gori Radomerščaku i. t. d.“ tako se račne razprava. To je omislil, katerega najdemo po tolikih knjigah slovenskih. Eden, kateri je videl res oni kraj, katerega popisuje, napiše to in drugi - prepisujejo za njim. Tako se je zgodilo tudi z g. Cibičem. On gotovo - saj kolikor vemo mi - ni vedel nikoli onih krajev; ni vedel, kako račsti predstavjanja, pa je kar - prepisal. In katere knjige je prepisal om ne moremo dokazati, ali prepisano je gotovo, to je factum! Pa nam poreče morda kdo, kako se hoče pa račsti? Naj se navede vsaj neki kraj, in končano je.

Nekateri slovenski pisatelji gredo pa v tem oziru še dalje, imenujejo imena dedov in pradedov, citiraju številke hiš, kjer so ti stanovali tako, da porabijo mnogokrat genealogijo in kroniko družine za uvod, kateri pa ni vreden niti piškavega oroka. Čita, li smo dalje razpravo in uverili smo se, da ni prepisan samo uvod, temveč da je skrupan vespis z pomočjo Boga in - drugih pisateljev. Govornik se ne drži nobenega reda; sedaj nam govori o življenju velikega učenjaka, potem v spisih, potem specialno o njegovem potovanju, potem prepisuje doslovnno iz Glavčeve zgodovine slovenske (III. ve. sek. I. del, stran 161. zadnji odstavek spodaj.) - saj da bi bil govornik tako odhitročen, da bi novedel vir svoje učenosti - pravi, da tudi nje, ga ni porabila smrt, neusmiljena morilka Adamovih otrok, gotovo še nekaj, ne da reče kaj, in in - konec je znamenite razprave, katera je v nas mnogo več pomnila, nego povisala velikega učenjaka. To je utis, katerega smo dobili od te razprave. Sedaj še nekoliko pose,

mesnosti.

Ti pravite, da ga je poslal oč v šolo, da bi postal kedaj častin pro-
nos rojstvenemu kraju. "Taj oče ni mogel vedeti naprej, da postane njegov
sin tak učenyok! Potem pravite, da je v latinskih šolah mnogokrat po-
pravljaj profesorja latinščine, št. pa tomoramo že reči, da je biloni
profesor res „par excellence“. Mnogo pripovedujejo Mihlosičeva
odlikovanja o njegovi imenitnosti; no, ako sodite po odlikovanih
zaslužens močeh, se varate strašno, veste, kaj pravi Škerc:

„ Za cvnuke in lakaje,

Ki še dalje po kolerih
Blivali se bodo njemu
Prepevaji slavo speve
Red ustvaril novji Karun

In svetinjje klatih novih
Dal kovat! (Pavlina na jutrohem XIX.)

Ornacija, o Mihlosiču - Slovencu niste rimili niti besedice. Dala bi se še
mного reči o Vaši razpravi, mnogo o Vaši slovnici, pa pustimo, leto tas
povimo, da nas niholi več in ne radite s tako invidioznimi razpravami!!

X. seja, 22. januarja 1899. „ Fran Levstik.“ Čital g. Rudolf Bassi. Kar smo
rekli o čitanju g. Cibrica, to velja tudi o razpravi gosp. Bassija. Samo uvod
je pri g. Bassiju samostalen, drugo je vse - Glaseryjevo. Govornik je razdelil go-
vor na dva dela, v prvem govori o pesnikovem življenju, v drugem pa o njegovih
delih - seve spet po Glaseryju. Nekoliko je prepisal tudi iz življenjepisa, katerega
je spisal Levec. Kriticovati razpravo temeljito ni mestno, ker to bi bilo ana-
hronizam. Lenekaj spask si uvojamo in govoriti. Neumno je bilo od govornika,
da nam je povedal, kdo je izdal njegove spise in v kaki obliki; seve spet doslov-
no prepisano iz Glaseryja. Govornik je poskusil estetično ocenjevati nekatere
pesnice, tukaj hočemo navesti eno gled. Govori v peoni, Deklica in ptica in
pravi:

„ Dekle je rajemalo v vedro vode,
V vedro kovano, vodice hladne.“

„ Samo dva stiha - in kaka slika. Itako malimi sredstvi, in vendar popoln
uspeh.“ Da, da, g. Bassi, Vi ste tudi porabili prav malo sredstev za svoj go-
vor in vendar popoln - fiasco!!

Kritik.

Listnica urednistova.

Rudoljub: Rodni kraj. Glede vaše pjesnice priobčujemo vam, da sadržaj u ob. To je nešto vrijedno i misao lijpa, ali bi se dalo i mnogo drugoga navesti. Kao što. Riječi moraju lijpe izabrati, ne rabiti odviše nepotrebnih ili bolj rečimo slabih riječi radi versa, jer pjesnik može i bez onih suvišnih riječi pjesmu kovati. Svakom nešto ne pišete po novom pravopisu.

Stjepan: Ispet nova moć in sivo moć, katere obta dokaj dobrega; le nava se g. pisatelj pridno učiti in čitati razna dela svetovne literature, posebno pa ruskega slovetstva. Štor je učeno izbrana, ali ne tako dobro izpeljana, kot smo mislili od pisatelja, kateri piše „Po ruskem“. Pisatelj piše prozo čisto, da vsaki tudi, moderno, sem ter tja vpleta mlad povest tudi svoji nazicanji o življenju, ali vendar postane kadikrat tako sentimentalna, da račne kar, prilivati s solzami travi na gomili naravosov? To je vendar nekoliko preveč; ne kot smo se spomnili na pesnice nekdanjih pseudo-pesnikov slovenskih, kateri so v vsaki pesnici prestakali solze, in morali smo se — smejeti. Ka nekdanje časi ji radostovali to, ali sedaj ne več; sedaj, ko smo že na koncu devetnajetega stoletja, katere imenujemo: „železno stoletje“. Štor vemo, kaj je dovedlo g. pisatelja do tega čudnega izraza, — še dva druga tako eksotična imena sta bila v spisu, katere pa nimamo doli natisniti, le na tem smo hoteli pokazati, kako smešno se zdi kaj čitateljem, česar niti ne razpravi pisatelj — nam, nič ono iskanje, stikanje po novih, nenavadnih, blestevitih, bombastičnih izrazih, lastnost, katere imajo vsi pisatelji naši dote. To je že lepo, da se ne piše v nepravdni prozi, ali kar je preveč, je preveč. Tak moderen pisatelj mora biti kolikor tolike tudi poet, ali vendar tudi poetom ni več dovoljeno. To s spisu kot takim, sedaj še nekoliko posameznosti. Dejali smo se tolikrat, da je najboljša, ako se piše v perfektu. Drugokrat pišete vi tako, takrat smo mi popmarili. Paite tudi nekoliko naložila in na besedni red v stavku „kolob ima v rodilniku molka“ (Pet.). Ta papir mora biti zelo drag, da nam pustite tako malo prostora za korekturo, torej drugokrat pazite in na to!! — In vito naprej! Raje, ročajemo se za asdnji list!

Tihomil: Srečno vste druge kritice vaše druge, Popolne pesmi smo morali popraviti. V življenju se je glasilo:

„Jaz ljubim ondolno bom rod“

kar se ni slagalo v meri stropi vste pare stopi:

„Kdo ve, če se bojeva, živijo strob.“

Je-li vst vaše naveda tako bogobna?!... Priporočujemo v. Prodrav!

Skrajšek: „Domlad“. Slike. Poslati ste nam tri „Slike“, kateri ste jih navzeli sami. Štor ni nič kaj posebnega, posebno pa ne prava. Otem se je pisalca mnogookrat; slik je tudi dosti predstavljajočih večino vaše „slike“, bog čime in pihod spontani. Druga je nekoliko boljja, dasi ji tudi ta mor tu reko obrabljena. Ogledovanje sob stas čevih ni kaj posebno estetično. Tretja slika — in dijaškega življenja. Take slike utegnuje ugajati, ali pa — solgečaviti. — Kolikor smo mogli uvideti, dostaj, imate pravej pripovedniškega daru, le — varovati in proučevati morate življenja. Picati morate slobodnejši, ne se držati tako vestno nekaterih fraz naših pisateljev, posebno pa ne onih fraz, katere niso nič kaj lepe. — In nekoliko slovničnih opazk. Pišete v preteklem času, tolikrat smo se dejali to. V pišete še vedno, bližje

nešto, bliže, dokaz, da bi ste čitali kritike g. Lind a o željarju v tem listu "itde in listnici medništva bi morali pazljivo prečitatii vai, ne samo delični, o katerem se govori ravno. Ne veste se razločka med "cel" in "ves." "Starši"; krivo, pravo "starši". Pisali ste, spod, nedo, "gotovo ste mislili", sponeslo. "Drugokrat paarite kolito na imena svojih junakov, da, da j se imenuje eden Anton, potem por Andrej. No ve, imenit, da je "lučal Anton Ivana s črčinjama". "Svojilni" zaimsek "njem" nima nikoli dolge oblike. - Koverjetno je, da bi bečal Anton, sin kmeta, tat raj, pred - rajcom. S. xdar.

Kovin: Vaša pjesmica, s. lječe "bila bi nešto vujedna, da bi se ju bili ljepši igradili. Isto tako biste morali ^{ne} opisati, ne tako mitro, ne sa takvimi svorkdajinjimi frazami. Isto si lječe pravopisa, stara priporojest. - Nam velja Rešernova puščica:

"Kidar percer peti kaj ne ve,
O letnik časih kroži."

Ali časi imajo toliko pesnic, da bi bilo najboljši, da se jih prsti v mimu. Ako pa misli, da je najlažje zlagati pesnik o letnik časih, se varate, se ve tako pesnico sločili, kakor ta Vaša, ne nič posebno težkega, ali to ni niti pesmica. Drugokrat izberite si kajši drug, snovi za svoje umstvo, in pustite to, česar ne emorete. Kaj kontrolnega sa saduji list!

A-E-: Paleta vaša. Moramo prigupati, da ovaj Vaš spis je izvrtan. Sadražaj lijep, u obič ve lijepo stikano. S. koliko riječi nije pravik, n. pr.: "ostlece njisto ostica", bolj "muškarac", mjesto "muški" i još koji tako upamo, da ćete tako upravijedovati. - Vi ste naslovili ovaj spis: "Bilic" - dajte si, da je to vsaki mal spis čiti. Vaš spis ni nič drugoga, nego karakatura!

Krišćanin: Kakor vidite, smo namislili takrat Vašo pesnico, ali e domišlyte si, Bog ve kaj karaditega. Varko, da smo jo namislili, je bil le, čit pietete do Vas, ker ste precej pri den sotrudnik tega lista. - Vaša specialiteta je tretja vrsta v vsaki kritici, kateca pa ne učinjuje dobro na braver. Pravila 604.605. bbb. s Lovčevom pravopisem. Ne veste si, kako se piše "življinja" - "trpljanje"! Drugo prepustimo kritiku. Po skusite, morda pojše bolje v proci!

Čvetušin: Hvala za pjesmo! "Tudina" se sklanja po novem pravopisu po zgledu "bravnik". (Zv. prav. 201.). Did iik k, "Tudina" je "Tudinov", ne "Tudinin" (prav. 480). Bog Vaširi!!

Orlović: Dubrovnik. Saduje nas, da ste nas tako lijepom pjesmicom počastili. Sadražaj je vrlo lijep. No, ali pjesmicil ne izgleda zvanjski prav dobro. Ti nesbarete lijepo riječi i rabite previše obične riječi, kot toli krasnog zadatka. Negramo, kada ćete se poprimiti novoga pravopisa.

Mirko: "Dožja kazen", remična dogodba. Prečitali smo Vašo, remično dogodbo, "a nam se je zdelo zelo necesnična. To pa moramo že reći, da je Dožja kazen v Vašem spisu res strašna. Oči se obesi, mati oslepi, najstarejši sin oslepi, srednji oslepi, najmlajši oslepi, ne, samo on dela izjimo, on atone. Na vsak način snov polna tragičnih i mentov, primerna za kak epohalen roman z naslovom "Četovgreh!!" Kakaj niste pustili oit dveh nesrečnih besedie prvč: remična dogodba, potem bi se - lahko čitalo, ali kot remične dogodbi je ni zjus čitati, morda z enim pogojem se, da nam pokazete, čevala okulista, kateri jih je lečil!... Dožja kazen ni dobro motivirana; pominite nekoliko, da je rečil staro Kovač v piji osti križ na tla, torej ne vedé, sa potem tako kazen? Sed usodepolnim i utkom je bil prav dober

... dan ... prava ... ali je bil pred ... ostom li se ... ke
je ... torej je bil ... pravo ... tako ste ... te ...
... prava ... ali je bil pred ... ostom li se ... ke
... torej je bil ... pravo ... tako ste ... te ...
... prava ... ali je bil pred ... ostom li se ... ke
... torej je bil ... pravo ... tako ste ... te ...
... prava ... ali je bil pred ... ostom li se ... ke
... torej je bil ... pravo ... tako ste ... te ...
... prava ... ali je bil pred ... ostom li se ... ke
... torej je bil ... pravo ... tako ste ... te ...

Pragotin Kette. ... D. M. ... da je ... napol ...
... D. M. ... da je ... napol ...

... D. R. ... aliato je primerjani ... z ...
... aliato je primerjani ... z ...

Giuseppe Verdi ... D. ... da ...
... D. ... da ...

12. ... skromnosti. ... D. ...
... D. ...
... D. ...
... D. ...
... D. ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

... D. ... aliato je ...
... aliato je ...

da ži ste

Opomba.

Le ko je izšla 3. 4. številka lista, smo slišali nekateri govoriti, da ni list nič vreden, da osebe v uredništvu nimajo niti pojma o plemištvu. Ker nismo mogli zaradi prostora odgovoriti na te opazke že v pretem listu, odgovorimo pa danes in sicer bode naš odgovor zelo kratek: Prosimo datične, naj obdržijo svoje „duhovite“ opazke za se, inče:

„Le hočes, le rija in vpij, kritikrij! ...“

Če Legace sodiš, pa pomni in čuj:

Deto že vsako na vasi

Cela prozna te po - glasi ... !!“

(A. Askerc - Legac in ost.)

Opazke.

Prosimo svoje častite sodelavnike, naj pišejo po Levčevem pravopisu, da bomo imeli tudi v svojem listu enotno pisavo. — Zadnja dve številki lista izideta dne 2. julija. Ško ne bode nič drugega gradiva, bodo natičnjene kritike in ostalih govorov.

Tiskovni pogreški.

Tudi takrat se je vrnilo precejšnje število tiskovnih pogreškov v spise, posebno v spis „Beati mortui, qui in Domino moriuntur.“, ker ga je pisal nov pisar.

Stran 83, vrsta b. od spodaj, pride med „ti“ in „danes“ „je“.

„ 84, „ 16. „ „ pride mesto „razlega“ „razlegati“.

„ 86, „ 5. od zgoraj, „ „ „ luncce“ „luncce“.

„ „ „ 10 „ od spodaj „ „ „ zapadili“ „zapalili“.

„ 88, „ 5. „ „ „ naveličeval“ „naveličati“.

„ 116, „ 4. „ od zgoraj „ „ „ inkriminarni“ „inkriminirati“.

V vseh spisih in tiskovnih pogreških mora biti namerilo, mesto „namerilo“.

V spisu „Zakaj v sporedne skrivnosti“ se pisava vedno beseda „čepnjice“ krivo; piše se „čepnišče“.

V peti številki lista Flores nakaja se v spisu „Handelnov crei“ en tiskovni pogrešek, in sicer na strani 22, vrsta b. Od spodaj se mora staviti mesto „sporela“ „spore“.

V kritiki čista sje je čisto tak po pomstipicovja in stavok, in sicer po bendah, kinas saminali pride, ško ti namu čičel o kralju Ivanu Kasimiru, na čigar vladanja je bil se liki krasški upor pod vodstvom Bogdana Chmel'nečega, potemu sledi posebno one itd.“

Handwritten blue ink mark or stamp in the top right corner of the paper.

Handwritten text at the bottom edge of the paper, possibly a signature or date.

